

ØKONOMIPLAN 2023-2026

MED

ÅRSBUDSJETT 2023

FOR

STOR-ELVDAL KOMMUNE

Kommunedirektørens forslag til formannskapet 23.11.2021

Stor-Elvdal
kommune

INNHold

1	Kommunedirektørens kommentarer	4	
2	Innledning	6	
2.1	Lovgrunnlag		6
2.2	Kommuneplanen samfunnsdel		6
3	Forutsetninger	8	
3.1	Overordnede styringssignaler		8
3.2	Overordnede budsjettforutsetninger		11
3.3	Prioriteringer		12
3.4	Særskilte tema		15
3.5	Pensjon		16
3.6	Drifts- og kapitaltilskudd til private barnehager		17
3.7	Selvkost		17
3.8	Gebyr- og betalingssatser		17
3.9	Handlingsreglene		18
4	Lånegjeld og fondsbeholdning	19	
4.1	Fondsbeholdning		19
4.2	Lånegjeld		20
5	Årsverk - budsjettet	22	
6	Økonomisk analyse	23	
6.1	Driftsresultat		23
6.2	Inntekter		24
6.3	Likviditet		25
7	Driftsbudsjett	26	
7.1	Bevilgningsoversikt drift – finansinntekter		27
7.2	Budsjettskjema 1B – sektorens rammer		31
7.3	Økonomisk oversikt – drift		32
8	Politisk virksomhet	33	
8.1	Generelt		33
8.2	Økonomiplan m/endringer		33
8.3	Kontrollutvalget		34

9	Administrasjon	35	
9.1	Kommuneplanens samfunnsdel		35
9.2	Generelt		35
9.3	Økonomiplan m/endringer		36
9.4	Målsettinger		39
10	Oppvekst og utdanning	40	
10.1	Kommuneplanens samfunnsdel		40
10.2	Generelt		40
10.3	Økonomiplan m/endringer		41
10.4	Målsettinger		44
11	Helse og velferd	46	
11.1	Kommuneplanens samfunnsdel		46
11.2	Generelt		46
11.3	Økonomiplan m/endringer		47
11.4	Målsettinger		51
12	Samfunnsutvikling	52	
12.1	Kommuneplanens samfunnsdel		52
12.2	Generelt		52
12.3	Økonomiplan m/endringer		53
12.4	Målsettinger		56
13	Selvkost	57	
13.1	Økonomiplan m/endringer		57
14	Investeringer	58	
14.1	Bevilgningsoversikt – Investering		58
14.2	Budsjettskjema 2B – Investeringsbudsjett, fordeling		59
15	Tiltak som ikke ble valgt	62	

1 KOMMUNEDIREKTØRENS KOMMENTARER

Budsjett 2023 og økonomiplan 2024-2026 er lagt opp med stramme rammer men hvor kommuneplanens hovedmål ligger til grunn.

Stor-Elvdal kommune har over flere år reelt sett driftet med underskudd. Både 2019 og 2020 ble det levert positive brutto og netto driftsresultat, mye av årsaken til dette var ekstraordinære overføringer fra kommuneskogen med henholdsvis 8 mill. i 2019 og 2,5 mill. i 2020. I tillegg til at kommunen over tid også har hatt positivt premieavvik som påvirker driftsresultatet hvert år. Dette bidro til vekst i fond og som gjorde at vi ved utgangen av 2020 kunne ha 38 mill. i disposisjonsfond. Men med et merforbruk i 2021 og en vedtatt budsjett og økonomiplan 2022-2025 som i alle år ville tappe fondet for midler, ser vi i dag store utfordringer med å skape en langsiktig bærekraftig drift for kommunen når vi nå legger frem budsjett og økonomiplan 2023-2026.

Vi har ikke i tilstrekkelig grad tatt inn over oss og heller ikke klart å dimensjonere drift med bakgrunn i de forutsetninger som ligger til grunn for en bærekraftig økonomi. De inntekter som tidligere år har saldert vår drift vil ikke lenger være mulig. Vi er en sårbar kommune med skjør økonomi og hvor enkelt utgifter fort kan velte lasset. For inneværende år har vi opplevd en stor økning i ressurskrevende tjenester, noe vi også bærer med oss videre inn i økonomiplanperioden. Det er den enkeltutgiften som påvirker oss mest utover lønn som også har økt mye i 2022 og med en forventet høy lønnsvekst i 2023. I tillegg kommer økte strømpriser og økt pris på kjøp av andre varer og tjenester.

Stor-Elvdal kommune har en stor og krevende bygningsmasse med i overkant av 30.000 kvm bygg. Dette er langt over hva en kommune på vår størrelse faktisk har bruk for eller klarer å nyttiggjøre seg på en god måte. Det jobbes hardt med ulike tiltak for å gjøre oss mindre avhengig av alle bygg. I budsjettet legges det opp til en samlokalisering og nedstenging av bygg, i tillegg til at det fortsatt jobbes med å avhende bygg i henhold til tidligere vedtak.

Det er en utfordring med at det stadig blir færre elever ved skolene i Stor-Elvdal og det har over tid blitt arbeidet med en omorganisering til en 1-10 skole på Koppang. Fra kommunedirektørens side er det et ønske at en fremtidig 1-10 skole skal være samlokalisert i et rehabilitert eller nytt skolebygg. Tidspunktet for når et slikt bygg kan stå klart vil være helt avhengig av den økonomiske bærekraften til kommunen. Kommunedirektøren har lagt opp til et tiltak, som ikke er valgt i budsjettet, som legger opp til en midlertidig samlokalisering i ett bygg fra 1. august 2023. En slik samlokalisering fordrer en god prosess med alle berørte parter og en omforent forståelse av at et slikt tiltak er helt nødvendig for at vi i neste omgang kan gjennomføre en rehabilitering eller bygge et nytt skolebygg.

Bakgrunnen for at kommunedirektøren ikke har valgt tiltaket er fordi en ønsker en bred politisk diskusjon, det er ikke foreløpig gitt noe mandat til prosjektering av rehabilitering eller nybygg og det er heller ikke fattet noe vedtak på en omorganisering til en 1-10 skole.

Investeringsstakten har vært lav de senere årene og det har medført at vi har klart å holde oss innenfor handlingsregelen om maksimal lånegjeld på 75% av sum driftsinntekt. I økonomiplanperioden legges det nå opp til oppstart bygging av helsehus i 2023, hvis statsbudsjettet blir vedtatt med overføringer til Husbanken. Utkast til statsbudsjett legger ikke opp til dette, men vi vet det jobbes hardt fra flere kanter for at dette skal komme på plass. Et eventuelt frafall av tilskudd fra Husbanken vil gjøre at prosjektet må legges på is inntil dette er på plass.

For å skjerme budsjettet i størst mulig grad og unngå rente og avdragsutgifter i byggeperioden, legges det opp til bruk av byggelån i perioden 2023-2025. Dette medfører at renter og avdrag slår inn med full effekt først i 2026, noe som vises på finanskostnadene og netto driftsresultat i samme år.

Rehabilitering eller bygging av nytt svømmebasseng har vært på agendaen siden svømmebassenget ble stengt for 4 år siden. Det ble først prosjektert en rehabilitering av eksisterende svømmehall ved SEUS, senere har det blitt prosjektert en svømmehall i tilknytning til Storstua. Vi er i slutfasen med denne prosjekteringen. Selv om vi vet at det er et stort press fra mange parter om at en svømmehall er svært etterlengtet og dels påkrevet, er det ikke en lovpålagt oppgave å eie egen svømmehall. Kommunedirektøren finner av den grunn ingen mulighet for at vi skal klare å realisere dette prosjektet innenfor denne økonomiplanperioden i tillegg til det som allerede er vedtatt.

Hvis det skal være mulighet for å realisere investeringsprosjekter som svømmehall og 1-10 skole innenfor denne økonomiplanperioden, kan eneste mulighet være å forskyve deler av helsehuset lenger ut i tid. Det er imidlertid ikke gjort noen konkrete vurderinger av en slik omprioritering av investeringsmidler.

Det regionale tjenestesamarbeidet med kommunene i Sør-Østerdal må vi fortsatt utvikle. Kommunedirektørene i Sør-Østerdal har i samarbeid utarbeidet et saksfremlegg som tar sikte på å reetablere SÅTE som et IKT samarbeid mellom kommunene. Hensikten med det nye samarbeidet er å foreta en «reise til skyen» i fellesskap og hvor alle systemer på sikt skal bli skybaserte systemer. På kort sikt vil det generere mye arbeid i å gjennomføre prosessen, mens det på lang sikt vil gi en mer digitalisert og effektiv drift.

Det foreslåtte budsjettet er stramt og med foreslått bruk av fond for å dekke hvert år i økonomiplanperioden, som i fjor. Dette er ikke heldig og kommunedirektøren ser at det må legges inn en betydelig innsats i årene fremover for å gradvis ta ned drift slik at den harmonerer bedre med inntektene. Samarbeid med andre kommuner på ulike fagfelt vil derfor bli nødvendig for å klare dette. Interkommunale samarbeid eller vertskommunemodeller vil kunne være aktuelle å benytte for å få dette til. Barnevern er et slikt eksempel hvor det er et lite, men godt fagmiljø, men samtidig sårbart.

Kommunedirektøren ser ikke for seg bemanningsreduksjon på kort sikt, men en løsning vil kunne være en gradvis reduksjon av årsverk ved hjelp av naturlig avgang innen 2025. Da slår de planlagte finansutgiftene inn etter investeringen i helsehus og dette vil være nødvendig også for at vi hele tiden må kunne tilpasse drift til det inntektsnivået som kommunen kan forvente.

Eiendomsskattesats for næringseiendom og energianlegg er foreslått økt med 1‰ fra 3‰ til 4‰, og en ytterligere økning med 0,5‰ i 2024. Kommunedirektøren ser at dette vil kunne være krevende for en del næringsdrivende i kommunen. Samtidig er det påkrevet å se etter løsninger for å øke inntektene og redusere kostnadene over tid. En slik økning ser derfor kommunedirektøren som nødvendig for å bidra til dette. 5 av 6 sammenlignbare nabokommuner har allerede maksimal skattesats på 7‰.

Kommunedirektøren vil takke alle kolleger som har bidratt til utarbeidelsen av budsjettet. Det er krevende prosesser de ansatte står i og det er gjort en stor jobb for å komme frem til det budsjettet vi nå har landet.

Stor-Elvdal 10. november 2022

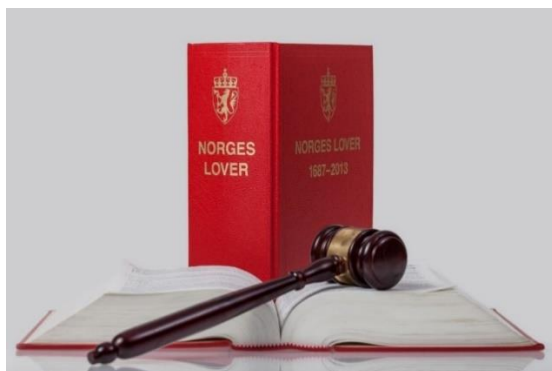
Jan Inge Røe
Konst. kommunedirektør

2 INNLEDNING

2.1 LOVGRUNNLAG

I henhold til kommunelovens kapitel 14 skal det vedtas et årsbudsjett og en økonomiplan for 4 år, som omfatter hele kommunens virksomhet og som gir en realistisk oversikt over sannsynlige inntekter, forventede utgifter og prioriterte oppgaver i planperioden.

Årsbudsjettet er en bindende plan for kommunens midler og anvendelsen av disse i budsjettåret. Årsbudsjettet skal være realistisk. Det skal fastsettes på grunnlag av de inntekter og utgifter som kommunen kan forvente i budsjettåret. Budsjettet skal være inndelt i en driftsdel og en investeringsdel. Formannskapets innstilling til årsbudsjett med de forslag til vedtak som foreligger, legges ut til alminnelig ettersyn 14 dager før behandling i kommunestyret.

2.2 KOMMUNEPLANEN SAMFUNNSDEL

Kommuneplanen er kommunens langsiktige overordnede plan, og består av to hoveddeler, samfunnsdelen og arealdelen. Samfunnsdelen har en tidshorisont frem til 2040 og inneholder langsiktige mål, og strategier for å nå disse. Tiltakene som skal gjennomføres i tråd med strategiene, må innarbeides i kommunens økonomiplan.

Stor-Elvdal kommune skal være **inkluderende, innovativ og stolt**. Disse ordene er som fremtidsbilder, slik vi ønsker at Stor-Elvdal kommune skal oppfattes.

Kommunen skal ha 5 hovedmålsettinger

- Stor-Elvdal kommune skal være en god kommune å vokse opp i, der alle barn og unge får mulighet til å realisere sitt fulle potensiale når det gjelder læring og utvikling
- Stor-Elvdal kommune skal bidra til å oppfylle nasjonale miljømål og være en foregangskommune som planlegger for et klima i endring og en grønnere hverdag.
- Stor-Elvdal skal legge vekt på stedsutvikling og skape grunnlag for en fremtidsrettet næringsutvikling og vekst i kommunen, herunder grønn næring og bioøkonomi.
- Stor-Elvdal kommune skal sørge for god dialog og medvirkning for å oppnå økt selvhjelpenhet, mestring og læring for å redusere den enkeltes behov for helse- og omsorgstjenester.
- Videreutvikle interne tjenester med sikte på riktig kvalitet og ta i bruk ny teknologi

Kommuneplanens samfunnsdel dreier seg om spørsmål knyttet til utviklingen av kommunesamfunnet og alle velferdstjenestene kommunen har ansvaret for. Utgangspunktet er at Stor-Elvdal kommune i lengre tid har hatt tilbakegang i folketallet og målet er å endre denne trenden slik at befolkningsutviklingen snur og folketallet stabiliseres. Folkehelseprofilen til kommunen peker på utfordringer som frafall på videregående skole, lavinntektsfamilier og barn av enslige forsørgere.

Befolkningsnedgang og sammensetning, utdanningsnivå og lavinntektsfamilier samt kommunens langstrakte geografi er hovedutfordringene til kommunen.

Stor-Elvdal kommune har et godt utgangspunkt for økt sysselsetting og verdiskapning. Det er mange næringer og bedrifter som har et klart vekstpotensial. I planforslaget legges det vekt på kommunens hovedutfordringer samt hva som er viktig for å fremheve Stor-Elvdals mange fortrinn og muligheter for å utvikle kommunen til en spennende og attraktiv kommune med kvaliteter som gjør at innbyggerne i kommunen trives.

3 FORUTSETNINGER

3.1 OVERORDNEDE STYRINGSSIGNALER

KOMMUNESEKTOREN 2022 – ENDRINGER I DET ØKONOMISKE OPPLEGGET

Anslaget for skatt på inntekt og formue er oppjustert med 2 mrd. kroner sammenlignet med RNB (Revidert nasjonal budsjett), til 211,18 mrd. kroner. Økningen er i hovedsak knyttet til oppjustering av skatteinntekter i RNB som følge av ekstraordinært høye utbytter som ikke skal videreføres til 2023. Oppjustering av skatteanslaget påvirker kun inntektene i 2022, da nivået på kommunenes skatteinntekter i 2023 fastsettes med utgangspunkt i skattenivået fra RNB.

Prisveksten har på den annen side ikke vært betydelig høyere enn anslått i RNB, blant annet som følge av økte priser på elektrisitet og byggevarer. Samlet sett fører dette til at regjeringen oppjusterer anslaget for lønns- og prisvekst i kommunal sektor i 2022 med 1,6 prosentpoeng til 5,3 prosent. Denne oppjusteringen medfører en varig økning av kostnadsnivået i kommunesektoren med om lag 7,1 mrd. kroner (anslaget for lønns- og prisveksten i 2023 er beregnet ut fra det oppjusterte kostnadsnivået for 2022).

Regjeringen foreslår ingen justering i bevilgningene relatert til covid-19 for første halvår 2022 i tilknytning til statsbudsjettet for 2023, men orienterer om at de vil komme tilbake til nysalderingen av statsbudsjettet for 2022 i november.

KOMMUNESEKTOREN 2023 – DET ØKONOMISKE OPPLEGGET

I statsbudsjettet legges det opp til en realvekst i kommunenes frie inntekter i 2022 med 1,7 mrd. kroner. Dette er over det intervallet som ble angitt i kommuneproposisjonen for 2023. Oppjusteringen må ses i sammenheng med at anslaget for demografikostnader som finansieres med frie inntekter er økt med 0,9 mrd. kroner som følge av SSBs nye befolkningsframskrivninger fra juli 2022. På den andre siden ligger det nå an til at pensjonskostnadene vil bli 0,1 mrd. kroner lavere enn lønnsveksten, mens det i kommuneproposisjonen ble lagt til grunn at pensjonskostnadene ville utvikle seg i takt med lønnsveksten.

Det er ikke knyttet forventninger til at statlige satsinger og prioriteringer skal finansieres innenfor realveksten i 2023.

Det er ingen endring i måltallet for skattens andel av samlede inntekter, med andre ord skal disse også i 2023 utgjøre 40 prosent av samlede inntekter. For å oppnå dette inntektsmålet foreslås den kommunale skattøren økt med 0,2 prosentpoeng til 11,15 prosent for hele 2023.

Lønns- og prisvekst fra 2022 til 2023 (deflator) anslås til 3,7 prosent. Årslønnsvekst anslås til 4,2 pst (utgjør i underkant av 60% av deflator), og den kommunale prisveksten ut fra dette kan anslås til størrelsesorden 3,0 prosent.

Tilskudd som innlemmes i rammetilskuddet 2023

a) Barnehage

Maksimal foreldrebetaling foreslås redusert til 3 000 per måned fra 1. januar 2023. For å kompensere kommunen for inntektsbortfallet økes rammetilskuddet med 329 mill. kroner fordelt etter delkostnadsnøkkel for barnehage.

Gratis barnehageplass fra tredje barn i familien som går i barnehage samtidig foreslås innført fra 1. august 2023. For å kompensere for kommunens inntektsbortfall i 2023 er rammen økt med 20. mill. kroner i 2023, fordelt etter delkostnadsnøkkel for barnehage.

I forbindelse med at pensjonspåslaget for private barnehager ble redusert fra 13 prosent til 10 prosent fra 1. januar 2022 ble det innført en treårig overgangsordning for enkeltstående barnehager. Siden pensjonspåslaget for enkeltstående barnehager trappes videre ned i 2023 reduseres rammetilskuddet med 53 mill. kroner i 2023, fordelt etter delkostnadsnøkkel for barnehage.

b) Barnevern

Barnevernsreformen. Rammetilskuddet øker med ytterligere 498 mill. kroner i 2023. En halvpart fordeles etter delkostnadsnøkkel for barnevern, mens den andre fordeles særskilt etter kommunens tidligere bruk av statlige barnevernstiltak. Økningen i 2023 er noe lavere enn tidligere signalisert. Dette skyldes dels en faseforskyvning knyttet til spesialiserte fosterhjem og beredskapshjem og dels oppdaterte tall for aktiviteten i det statlige barnevern i 2021.

Ny barnevernslov trer i kraft fra 1. januar 2023 og den inneholder en plikt for barnevernstjenesten til å utarbeide en plan for gjennomføring av samvær med foreldre, søsken og andre nærstående som barnet har et etablert familieliv med. Kommunenes merutgifter er anslått til 31,5 mill. kroner, og rammetilskuddet er økt tilsvarende. Bevilgningen fordeles etter delkostnadsnøkkel for barnevern.

c) Kommunehelsetjeneste

Basistilskuddet til fastleger foreslås styrket med 480 mill. kroner fra 1. mai 2023 og rammetilskuddet er økt tilsvarende med fordeling etter delkostnadsnøkkel for kommunehelse. Det foreslås at knekkpunktet avvikes og at det innføres et risikojustert basistilskudd, for å understøtte betaling for arbeidsbelastning og bedre oppfølging av medisinsk krevende listeinnbyggere. Det risikobaserte basistilskuddet skal i første omgang baseres på alder, kjønn og indikator for helsetilstand.

E-helseløsninger. Helse- og omsorgsdepartementet sendte i juli 2021 på høring et forslag om endringer i pasientjournalloven mv. som blant annet innebærer en plikt for kommuner til å betale for kostnadene til forvaltning og drift av helsenettet, inkludert grunndata og helseID, kjernejournal, e-resept og helsenorge.no.

I statsbudsjettet for 2023 er rammetilskuddet til kommunene økt med 18 mill. kroner for å dekke en tredjedel av veksten i kostnadene til forvaltning og drift av nasjonale e-helseløsninger.

d) Grunnskole

Nytt prøvegjennomføringssystem øker graden av digitalisering og forventes å gi en gevinst for kommunene, primært knyttet til digitalisering av kartleggingsprøvene. Rammetilskuddet er redusert med kommunenes anslåtte gevinst på 12 mill. kroner, fordelt etter delkostnadsnøkkel for grunnskole.

Regelendringer ny opplæringslov. Regjeringen tar sikte på å legge fram ny opplæringslov våren 2023. For at kommunene skal ha mulighet til å tilpasse seg flere av lovendringene foreslås rammetilskuddet økt med 5 mill. kroner.

e) Sosial

Regelverk for arbeidsavklaringspenger ble endret ved behandling av revidert nasjonalbudsjett for 2022, og det forventes at regelendringen vil redusere behovet for økonomisk sosialhjelp. Rammetilskuddet til kommunene er derfor redusert med 100 mill. kroner, fordelt etter delkostnadsnøkkel for økonomisk sosialhjelp.

f) Bevilgninger fra 2022 som ikke er videreført

Følgende bevilgninger er ikke videreført fra 2022 til 2023:

- a) Kompensasjon for covid-19 utgifter
- b) Økte bevilgning til sosialhjelp i forbindelse med høye strømpriser
- c) Økt skjønnsramme vertskommuner med vesentlig utgifter til ukrainske flytninger utover vertskommunetilskudd
- d) Engangsbevilgning til nasjonale e-helse løsninger
- e) Universell utforming av IKT-løsninger
- f) Reduksjon av rammetilskudd som følge av ekstraordinære skatteinntekter fra utbytte

g) Øvrige saker

Uttrekk på 106 mill. kroner fra kommunerammen som følge av at det har blitt **flere elever i statlige og private skoler.**

Tilleggskompensasjonsordningen i toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester foreslås styrket med omlag 26 mill. kroner i 2023, som finansieres med tilsvarende trekk i kommunenes rammetilskudd.

RENTEUTVIKLING

Norges Bank presenterer fire ganger i året en pengepolitisk rapport med vurdering av finansiell stabilitet. Rapporten vurderer bl.a. utsiktene for renten og inneholder anslag for utviklingen i norsk og internasjonal økonomi.

Norges Banks hovedstyre presenterte i Pengepolitisk rapport 3-2022 sin beslutning om å heve styringsrenten med 0,50 prosentenheter til 2,25 prosent. Slik komiteen nå vurderer utsiktene og risikobildet, vil styringsrenten mest sannsynlig settes videre opp i november. Målet for pengepolitikken er en årsvekst i konsumprisene som over tid er nær 2 prosent. Inflasjonsstyringen skal være fremoverskuende og fleksibel, slik at den kan bidra til høy og stabil produksjon og sysselsetting samt til å motvirke oppbygging av finansielle ubalanser. Prisveksten har steget raskt de siste månedene og har vært betydelig høyere enn anslått. Inflasjonen er klart over målet, og det er utsikter til at den vil holde seg høy lenger enn tidligere anslått. Arbeidsmarkedet er stramt, men vi ser tydelige tegn til et omslag i norsk økonomi. Mindre press i økonomien vil etter hvert bidra til å dempe prisveksten.

Komiteens vurdering er at det er behov for en høyere rente for å bringe inflasjonen ned mot målet. En raskere renteoppgang nå reduserer risikoen for at prisveksten fester seg på et høyt nivå og for at vi må stramme kraftigere inn i pengepolitikken lenger frem.

Det siste året er styringsrenten blitt økt fra et svært lavt nivå, og pengepolitikken begynner nå å virke innstrammende på norsk økonomi. Det kan tilsi å gå mer gradvis frem i rentesettingen fremover. I denne rapporten er det lagt til grunn at styringsrenten økes til rundt 3 prosent i løpet av vinteren. Inflasjonen anslås å avta og nærme seg målet på noe sikt. Kapasitetsutnyttningen ventes å avta, for så å holde seg litt under et normalt nivå de neste årene. Arbeidsledigheten vil da øke noe, men fra et lavt nivå.

PRIS- OG LØNNSVEKST

I statsbudsjettet for 2023 er det tatt høyde for en forventet lønnsvekst på 4,2 prosent og en prisvekst på ca. 3,0 prosent. Kommunal deflator er da beregnet til 3,7 prosent (lønn teller 2/3).

Det vil si at av de frie inntektene til Stor-Elvdal kommune på 200,1 mill. kroner, er om lag 5,7 millioner kompensasjon for forventet pris- og lønnsvekst fra 2022 til 2023 dvs. 3,6%.

Budsjettet for 2023 presenteres i 2022-priser, men det er avsatt 2,7 mill. kroner inkl. sosiale utgifter til kompensasjon for lønnsoppgjøret fordelt på sektorene for 2023 noe som tilsvarer 7 mnd. virkning av oppgjøret i 2023.

Økonomiplanen 2023-2026 presenteres i 2022-priser.

3.2 OVERORDNEDE BUDSJETTFORUTSETNINGER

Viktige offentlige velferdstjenester ytes av kommunesektoren. En god og forutsigbar kommuneøkonomi er viktig for at kommunene og fylkeskommunene skal kunne ivareta sine oppgaver. Regjeringens forslag innebærer en vekst i kommunesektorens frie inntekter på om lag 2,6 mrd. kroner. Dette er høyere enn intervallet på 1,8 til 2,3 mrd. kroner som ble signalisert i Kommuneproposisjonen, og innebærer at sektoren får dekket økte demografi- og pensjonskostnader som er anslått til 2,5 mrd. Kroner.

Allmennlegetjenesten er en del av grunnmuren i helse- og omsorgstjenestene. Regjeringen vil øke rekrutteringen av fastleger og bidra til stabil legedekning i hele landet. Det foreslås å øke bevilgningen til ALIS-avtaler og å øke basistilskuddet til fastlegene, samtidig som innretningen endres for å bedre reflektere legenes arbeidsbelastning.

Det foreslås bevilgninger til vaksiner og vaksinasjon mot covid-19 og til beredskapslagre for legemidler og smittevernutstyr. Pandemien har også tydeliggjort behovet for spesialsykepleiere, særlig intensivsykepleiere. Regjeringen foreslår bevilgninger til opprettelse av 200 nye utdanningsstillinger i 2023.

Regjeringen prioriterer med dette budsjettet de unge. Unge mennesker som vokser opp i dag, har allerede opplevd både pandemi og krig i Europa. Regjeringen vil innføre en ny ungdomsgaranti for personer under 30 år som står utenfor arbeidslivet. Garantien skal gi tett oppfølging og målrettede tiltak for denne gruppen. Regjeringen foreslår en rekke forebyggende og behandlingsrettede tiltak innen psykisk helse og rus.

Barn og unge prioriteres særskilt, blant annet gjennom økt tilskudd til helsestasjons- og skolehelsetjenesten, digitale tilbud og oppsøkende arbeid. Regjeringen foreslår også flere tiltak rettet mot barnevernet, blant annet veiledning for økt kvalitet i kommunalt barnevern og utvidet tilbud for helsekartlegging av barn som bor utenfor hjemmet. Regjeringen foreslår å øke tilskuddet for at flere elever i videregående opplæring skal bli kvalifisert og formidlet til læreplass, og å øke støtten til utstyr og til borteboere i videregående opplæring.

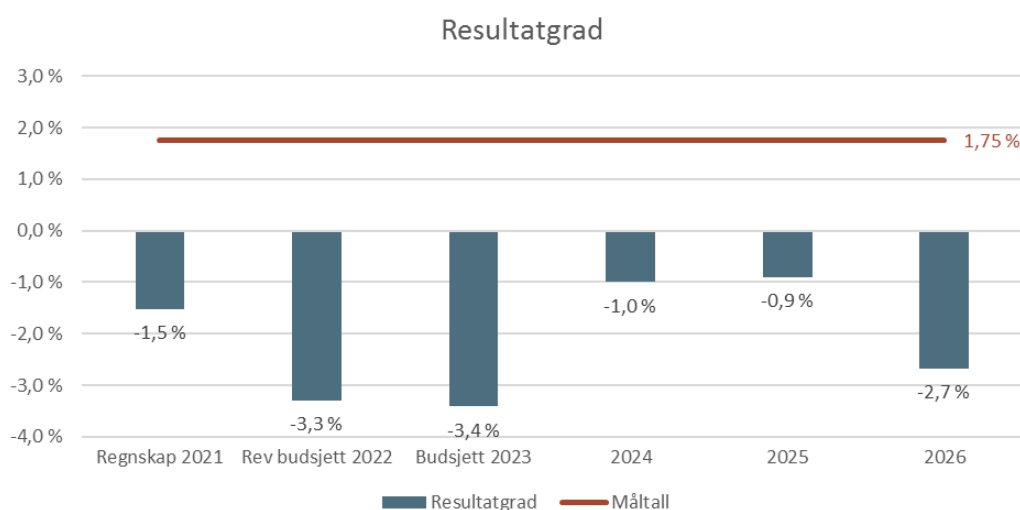
Regjeringen vil dempe veksten i levekostnader for å gjøre hverdagen litt enklere for vanlige folk og familier. Maksimalprisen for en barnehageplass foreslås redusert til 3 000 kroner per måned fra 1. januar 2023, og det foreslås å innføre gratis barnehage for tredje barn i familien som går i barnehage samtidig, fra 1. august 2023. Bevilgningen er økt til tilskudd til inkludering av barn og unge, som blant annet dekker kostnader til utstyrssentraler og deltakelse i fritidsaktiviteter

3.3 PRIORITERINGER

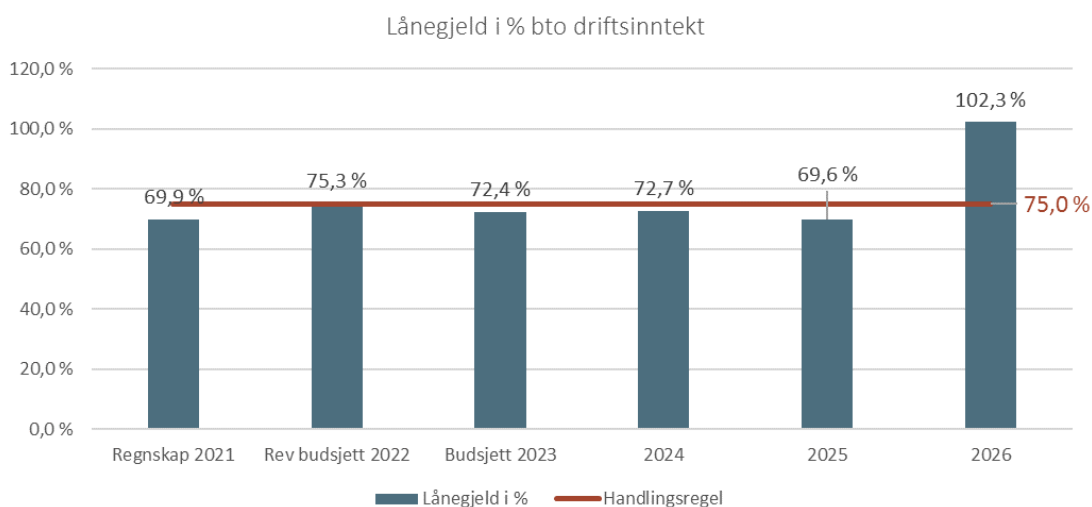
ØKONOMISK BALANSE

Ny kommunelov presiserer kommunestyrets ansvar for langsiktig styring gjennom krav til etablering av finansielle måltall. Kommunestyret vedtok i 2018 økonomiske handlingsregler gjennom etablering av finansielle måltall, disse blir vurdert hvert år i forbindelse med budsjettvedtaket. Formålet med å etablere slike måltall og handlingsregler er å synliggjøre hva som skal til for å ha en sunn økonomi over tid, og for å benytte det som beslutningsgrunnlag i budsjett- og økonomiplanprosesser.

Kommunen nådde målet i 2020 med et korrigert netto driftsresultat på 3,8%, mens det i 2021 ble på -1,5%. Disposisjonsfondet ble redusert i 2021 og det ser ut til at det vil bli ytterligere redusert basert på de resultatene vi har oppnådd hittil i år. Selv om disposisjonsfondet er på et bra nivå per utgangen av 2021, vil drift 2022 og det som det legges opp til i økonomiplanen tappe fondet kraftig for midler.

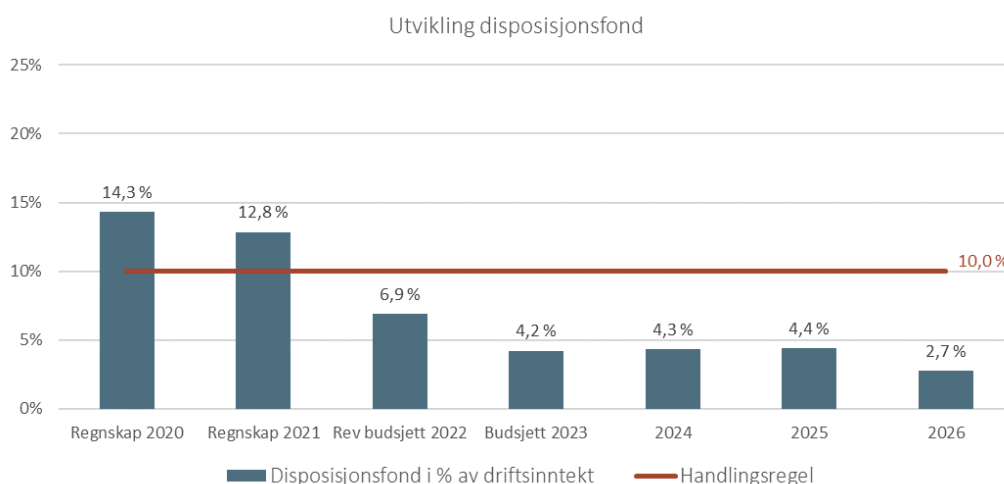

Resultatgrad sier at kommunen skal ha et netto driftsresultat (i prosent av driftsinntektene) på minimum 1,75 % årlig. Som overnevnte tabell viser så er det i økonomiplan perioden ikke oppfylt. Rev budsjett for 2022 viser et negativt resultat på -3,3% noe som skyldes blant annet at vi bruker av disposisjonsfond til fiberutbygging og maling av kirker.

Brutto lånegjeld skal ikke overstige 75% av sum driftsinntekter. Administrativt forslag for økonomiplanperioden er ikke i henhold til handlingsregelen, men det er etter kommunedirektørens syn likevel påkrevet og få gjennomført de ulike investeringsprosjektene. Dette for på sikt kunne gi gevinster ved mer effektiv drift. Større låneopptak og innfrielse av lånegjeld må også ses i sammenheng med investeringstilskudd fra blant annet Husbanken. Største del av låneopptaket kommer som følge av erstatningsleiligheter for dagens Granheim og vil bli dekket i stor grad av leieinntekter. Det er forutsatt å bruke byggelån til bygget står ferdig og investeringstilskudd fra Husbanken er utbetalt.

Når disposisjonsfondet er på et tilfredsstillende nivå, vil investeringsprosjekter kunne delfinansieres med bruk av fondsmidler tilsvarende det årlige regnskapsoverskuddet eller ved bruk av investeringsfond. Dette kan gi rom for økte investeringer eller aller helst, nedbetaling av gjeld

Avsetning til disposisjonsfond skal utgjøre 10 % av driftsinntektene innen utgangen av budsjettåret. I kommunedirektørens forslag er det ikke innarbeidet noen styrking av disposisjonsfond, det er derimot innarbeidet bruk for å få driften i balanse hvis alle tiltak blir vedtatt. Samlet sett viser det netto bruk i perioden på 12,9 mill. kroner.

Det er en forutsetning at fondsbeholdningen bør og må styrkes igjen i tråd med anbefalt handlingsregel om at disposisjonsfondet bør være minst 10% av brutto driftsramme, noe som tilsier et fond på ca. 31,5 mill. kroner.

Det framlagte budsjettet viser at Stor-Elvdal kommune må ta tydelige grep for innen rimelig tid å oppnå mål i forhold til vedtatte handlingsregler.

Styrkingen av netto driftsresultat og disposisjonsfond forutsetter imidlertid en effektivisering gjennom hele planperioden. Vi er per nå helt avhengig av eiendomsskatt og tenke smart i forhold til driftskostnader. Disposisjonsfond er frie midler og vil være gjenstand for disponering uavhengig av merkelapp.

EIENDOMSSKATT

Stor-Elvdal kommune har i dag eiendomsskatt og samlet skatteinngang i 2022 på ca 9,6 mill. kroner etter eiendomskattelovgivningen §3 a) *faste eiendomar i helle kommunen*. Bolig og fritidseiendommer har en promillesats på 4 mens næring og verker/bruk har 3 promille.

Kommunedirektøren opprettholder forutsetningen om 4 promille på boliger og fritidseiendommer og foreslår en økning på næring og verker/bruk på 1 promille til 4 promille i 2023 og til 4,5 promille i 2024.

VEDLIKEHOLD

Stor-Elvdal kommune har store verdier i bygninger og sitter i dag med omlag 30.000 m² bygningsmasse. Enhet eiendom har utarbeidet tilstandsrapporter på sin bygningsmasse ved bruk av ulike prinsipper og beregningsmodeller. Alle metoder bekrefter et stort etterslep og et vedlikeholdsbehov fremover som er svært omfattende.

Det ble i 2020 igangsatt arbeider med å kartlegge tilstanden til kommunens bygningsmasse, og dette arbeidet er videreført i 2021. Det er med bakgrunn i dette en må legge en opptrappingsplan for vedlikehold. I en årrekke har vedlikeholdet bestått av reparasjoner og krisetiltak, dette må endres til forebyggende og verdibevarende vedlikehold. Reparasjoner er langt mer kostbart over tid enn forebyggende vedlikehold, og verdibevarende vedlikehold er den mest lønnsomme metodikken. Da bygges verdiene av stående eiendomsmasse videre, og eiendommene blir både mer attraktive ved eventuelt salg og mindre kostnads- og ressurskrevende i egen driftsfase.

Det er avsatt 1,0 mill. kroner til løpende vedlikehold i driftsbudsjettet, hvorav ca. 1/3 går til løpende driftsavtaler (ventilasjon, heiskontroll, alarm etc.) og budsjettert med nivåhevende tiltak i investeringsbudsjettet. Budsjetterte driftsmidler er ikke tilstrekkelig for å etablere et verdibevarende vedlikeholdsnivå på eksisterende bygningsmasse. Det er nødvendig å styrke drifts midlene til vedlikehold/standardheving på bygningsmassen og derfor har kommunedirektøren lagt inn et tiltak på 0,73 mill.kr. i 2023.

AVGIFTER OG GEBYRER

Avgifter og gebyrer utgjør en mindre, men ikke ubetydelig, andel av kommunens inntekter. Dette er i hovedsak brukerbetalinger for ulike tjenester som barnehage, SFO, pleie- og omsorgstjenester, husleieinntekter og kommunale eiendomsgebyrer. Nivået på avgifter og gebyrer fastsettes delvis gjennom statlige reguleringer og lovverk, delvis gjennom selvkostberegninger og i noen grad gjennom kommunens egne vedtak. Det vises til eget vedlegg (dokument) om selvkostgebyrer og eget vedlagt gebyrhefte for Stor-Elvdal kommune for 2023.

STARTLÅN SOM BOLIGSOSIALT VIRKEMIDDEL

Stor-Elvdal har brukt startlånsordningen via Husbanken som et boligsosialt virkemiddel i ulik grad. Kommunen har en samlet utestående låneportefølje på om lag 5,4 mill. kroner mot snaut 40 lånekunder. Fra 2016 ble startlånsordningen gjennom Husbanken endret fra å være et topplån som kunne vurderes for alle grupper, til å bli en 100 prosent finansieringsordning for de som er «varig ute av stand til å skaffe bolig». Det har gjort at summene som årlig bevilges i startlån har økt betydelig. Det gis færre men større lån.

Stor-Elvdal kommune har om lag 80 utleieenheter til ulike formål. Bruk av startlånsordningen som et målrettet boligsosialt virkemiddel som alternativ til å etablere flere boliger selv, vil i større grad gjøre det mulig å ivareta en gruppe som er «varig ute av stand til å skaffe bolig». Bruk av startlånordningen vil derfor være viktig og et målrettet boligsosialt virkemiddel.

Stor-Elvdal kommune har i 2022 hatt en utlånsramme på 1,5 mill. kroner. I budsjettforslaget foreslås det ingen endring i lånerammen i økonomiplanperioden.

Videreutlånsordningen er en låneordning med svært gunstige betingelser både hva gjelder renter og avdragstid. Retningslinjene for startlånordningen åpner for at det kan legges inntil 0,25 prosentpoeng påslag på gjeldende Husbankrente for å finansiere deler av forvaltningen av startlånordningen gjennom et rentepåslag. Kommunedirektøren foreslår at det legges et rentepåslag på 0,25 prosent poeng på den renten Husbanken tilbyr overfor låntakerne for å finansiere oppfølgingen av ordningen. Lånebetingelsene vil fortsatt være av de beste i markedet.

STRATEGISK EIENDOMSSALG/-KJØP

Stor-Elvdal kommune har en viktig rolle som lokalsamfunnsutvikler. I denne sammenhengen vil en offensiv kommune raskt komme i situasjoner hvor det vil være nødvendig å foreta strategiske eiendomskjøp/-salg for å sikre viktige samfunnsinteresser eller påvirke eiendomsutviklingen i kommunen. Som en betydelig eiendomsbesitter har vi en indirekte regulerende rolle i eiendomsmarkedet lokalt, en rolle vi må være oss bevisst.

3.4 SÆRSKILTE TEMA

KOSTRA (KOMmune-STat-RApportering) ble etablert på slutten av 1990-tallet for å etablere enhetlig praksis mellom kommunene i regnskapsføring og rapportering av data fra kommunal sektor til staten. Kommuner og stat skulle på denne måten få bedre styringsdata. KOSTRA skal frambringe regnskaps- og tjenestedata uavhengig av kommunal organisering.

Arbeidet med budsjettet for Stor-Elvdal kommune for 2023 har tatt utgangspunkt i budsjett 2022 og en grundig gjennomgang av årsverk på enhetene. Samlet sett har det vært en krevende prosess for å få økonomiplanen i balanse.

3.5 PENSJON

Pensjonskostnadene har over flere år tatt en stadig større del av kommunens inntekter og driftsramme. For 2022 vil nivået ligge rundt 20,5 mill. kroner inkludert amortisert premieavvik på om lag 6,7 mill. kroner. Pensjonspremien til Kommunenes Landspensjonskasse (KLP) og Statens pensjonskasse (SPK) vil være rundt 20,5 mill. kroner. Pensjonskostnadene vil utgjøre rundt 6,5 prosent av kommunens disponible ramme.

Endret pensjonsordning for medlemmer født i 1963 og senere, samt endring i samordning med folketrygden for medlemmer født i 1954 og senere, medfører et samlet lavere krav til premiereserve per 1.1.2020. Dette medfører at KLP har tilbakeført til sammen 23,2 milliarder av premiereserven til kommunene. Stor-Elvdal kommunes andel av tilbakeføring for pensjonsordningene utgjorde litt i overkant av 15,0 mill. kroner. Kommunedirektøren har i budsjettet for 2023 innarbeidet en bruk av ekstraordinær tilbakeføring på 6,0 mill. kroner som vil gi en redusert KLP sats i perioden.

Det er lagt opp til en pensjonssats i KLP fellesordning på 21,96 prosent (inkl. arbeidstakers andel), KLP sykepleierordning på 20,92% (inkl. arbeidstakers andel), og for ordningen i SPK er det lagt til grunn en pensjonssats på 10,79% prosent (inkl. arbeidstakers andel).

Pensjonspremie

Hvor mye penger kommunen betaler til pensjonsselskapet hvert år, for å sette av penger til framtidige utbetalinger til pensjon.

Reguleringspremie

Penger kommunen må betale på toppen av den ordinære premien. Når alle får lønnspålegg, øker kommunens pensjonsforpliktelser fordi pensjonsgrunnlaget øker. Forskjellen på den gamle og nye forpliktelsen må dekkes inn via en reguleringspremie.

Pensjonskostnader

Er beløpet som føres i regnskapet. Det er et fiktivt beløp, som ikke har noe med hva kommunen betaler i pensjonspremie å gjøre. Hensikten har vært å sørge for at pensjonskostnadene blir ganske jevn fra år til år.

Premieavvik

Hensikten med premieavviket er å utligne de store årlige variasjonene i pensjonskostnader. Regnskapsført kostnad til pensjon har allikevel de aller fleste årene vært lavere enn det kommunen faktisk har betalt i premie. Differansen mellom innbetalt premie og regnskapsført kostnad, utgjør premieavviket. Pr 31.12.2021 var det akkumulerte premieavviket i Stor-Elvdal på snaut 26,0 mill.kr.

Dette er penger som fjernes fra driftsregnskapet det året avviket oppstår, og skjules i balansen. I stedet utgiftsføres det i driftsregnskapet (amortisering) over de neste 15/10/7 år. En konsekvens av dette kan bli likviditetsproblemer.

3.6 DRIFTS- OG KAPITALTILSKUDD TIL PRIVATE BARNEHAGER

Kommunen har finansieringsansvar for private barnehager. Satsene for tilskudd til drift av private barnehager blir beregnet ut fra gjennomsnittlige driftsutgifter i kommunens egne barnehager. For Stor-Elvdal kommune beregnes satsene for 2023 med bakgrunn i kommunens regnskap fra 2021. Private barnehager har krav på 100 prosent av det de kommunale barnehagene får i offentlig finansiering.

Driftstilskuddene for de private barnehagene vil være:

Satser for kommunalt tilskudd 2023		Utfra regnskap
Satser driftstilskudd pr.heltidsplass 0-2 år		335 271
Satser driftstilskudd pr.heltidsplass 3-6 år		169 593
Kapitaltilskudd, statens satser		9 400
Tilskuddsprosent	2023	100,00 %

Kommunen skal gi kapitaltilskudd til private ordinære barnehager per heltidsplass på 9 400 kroner i 2023. Hvis den private ordinære barnehagen er ny eller har en stor økning i godkjent areal, skal kommunen gi barnehagen kapitaltilskudd per heltidsplass for dette arealet ut fra barnehagens godkjennings år etter følgende tabell:

Godkjenningsår	Kr pr heltidsplass
Til og med 2013	9 400
2014-2016	17 100
2017-2019	18 900
2020-2021	20 900

3.7 SELVKOST

Stor-Elvdal kommune beregner kommunale selvkostgebyrer i tråd med «Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester» (H-3/14, KMD, februar 2014). Selvkost innebærer at ekstrakostnadene som kommunen påføres ved å produsere en bestemt tjeneste skal dekkes av gebyrene som brukerne av tjenestene betaler. Kommunen har ikke anledning til å tjene penger på tjenestene.

En annen sentral begrensning i kommunens handlingsrom er at overskudd fra det enkelte år skal tilbakeføres til abonnentene eller brukerne i form av lavere gebyrer innen de neste fem årene. Dette betyr at hvis kommunen har bokført et overskudd som er eldre enn fire år, må dette brukes til å redusere gebyrene i det kommende budsjettåret. Eksempelvis må et overskudd som stammer fra 2022 i sin helhet være disponert innen 2027. Alle gebyrområdene skal ha full dekning av kostnadene. Ved eventuelt underskudd memoriføres dette i regnskapet og dekkes opp av påfølgende års gebyrer.

3.8 GEBYR- OG BETALINGSSATSER

Gebyr- og betalingssatser forutsettes i utgangspunktet å øke tilsvarende forventet prisstigning.

3.9 HANDLINGSREGLENE

Kommunene skal utarbeide finansielle måltall for utviklingen av kommunens økonomi er tatt inn i kommuneloven § 14-2, bokstav c.

Bestemmelsen innebærer en plikt for kommunestyret og fylkestinget til å fastsette finansielle måltall som hjelpemiddel i den langsiktige styringen av kommunens eller fylkeskommunens økonomi. Med finansielle måltall siktes det til politiske målsettinger for kommunens eller fylkeskommunens økonomiske utvikling. Bestemmelsen må også ses i sammenheng med kommunestyrets og fylkestingets ansvar for en langsiktig økonomiforvaltning, jf. § 14-1, 1. ledd (generalbestemmelsen).

Handlingsregler/finansielle måltall i økonomiplanperioden;

	Regnskap 2021	Rev budsjett 2022	Budsjett 2023	2024	2025	2026
Resultatgrad	-1,53 %	1,75 %	1,75 %	1,75 %	1,75 %	1,75 %
Lånegjeld	69,9 %	75,0 %	75,0 %	75,0 %	75,0 %	75,0 %
Disposisjonsfond	10,0 %	10,0 %	10,0 %	10,0 %	10,0 %	10,0 %

Kommunens finansielle måltall beregningsnøkkel:

- Resultatgrad i % - Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter (økonomisk oversikt drift)
- Gjeldsgrad - Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter
- Disposisjonsfond i % av brutto inntekt
- Likviditetsgrad > 2%

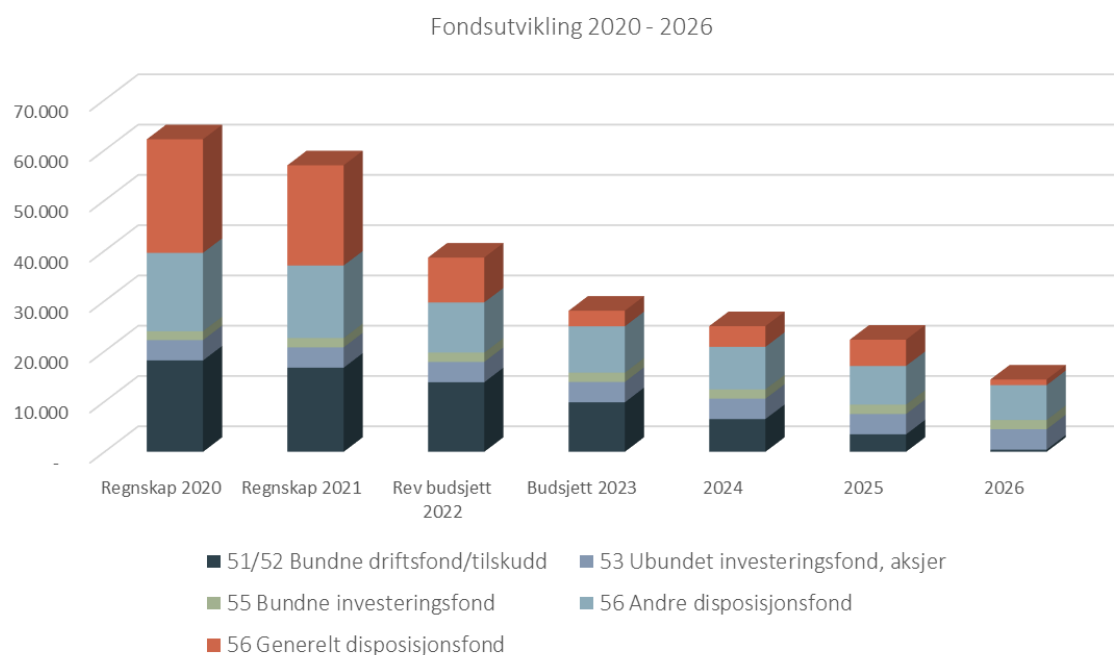
4 LÅNEGJELD OG FONDSBEHOLDNING

4.1 FONDSBEHOLDNING

Nedenfor vises en oversikt over fondsbeholdninger pr. 31.12.2021 samt utvikling i disse basert på revidert budsjett 2022 og økonomiplanperioden 2023-2026 i hele 1000 kr.;

(i 1.000 kr)	Regnskap 2020	Regnskap 2021	Rev budsjett 2022	Budsjett 2023	Økonomiplan		
					2024	2025	2026
51/52 Bundne driftsfond/tilskudd	18.175	16.728	13.834	9.849	6.520	3.478	436
53 Ubundet investeringsfond, aksjer	4.041	4.041	4.041	4.041	4.041	4.041	4.041
55 Bundne investeringsfond	1.770	1.852	1.852	1.852	1.852	1.852	1.852
56 Andre disposisjonsfond	15.578	14.425	9.980	9.220	8.460	7.700	6.940
56 Generelt disposisjonsfond	22.594	19.943	8.926	3.098	4.116	5.219	1.105
Totalsum	62.158	56.989	38.633	28.060	24.989	22.290	14.374

- Bundne driftsfond omfatter kraftfond, forsikringsfond, diverse gavefond og VAR-fond i tillegg til fondsmidler basert på ubrukte øremerkede tilskudd til prosjekter og tiltak.
- Disposisjonsfond er i hovedsak midler avsatt gjennom regnskapsavslutninger av ubrukte midler. Disposisjonsfond er bygd opp gjennom vedtak ved behandling av årsregnskapene, og disponeres gjennom egne vedtak i kommunestyret.
- Ubundet investeringsfond er avsetninger etter for eksempel tomte- og boligsalg.

4.2 LÅNEGJELD

Kommunens handlefrihet er begrenset av lånegjeld som fordeler seg med 55,0 mill.kr. på fast rente og resten på flytende rente.

	Lånesaldo 31.12.2021	Lånesaldo anslag 31.12.2022	Lånesaldo anslag 31.12.2023	Gj.snittlig rente
Lån til egne investeringer:				
Husbanken, eget lån	101 750	0	0	
Kommunalbanken	110 533 170	135 000 860	129 437 010	2,4
KLP kommunekreditt AS	55 706 593	52 295 086	49 406 152	2,4
KLP bank/kapitalforv.	9 341 515	8 638 075	7 933 476	
saldo nytt lån 31.12.2022			14 715 286	
Byggelån til helsehus	0	0	34 865 000	0
Lån til innfrielse av kausjoner	0	0	0	0
Nytt låneopptak 2023			15 100 000	
Lån til videreutlån	11 336 758	10 549 526	9 762 767,0	1,3
Sum bokført langsiktig gjeld	187 019 786	206 483 547	211 254 691	
Gjeld inkl renter byggelån			246 119 691	
<i>Herav finansielle leieavtaler</i>	0	0		
Lån som forfaller i 2023 (innfrielse)	101 750	0	112 831	
Avdrag på lån som forfaller i året	10 078 932	10 536 395	10 328 855	
Herav lån som må refinansieres	0	0		

Fordeling av langsiktig gjeld etter rentebetingelser	Langs.gjeld 31.12.2021	Langs.gjeld 31.12.2022	Langs.gjeld 31.12.2022	Gj.snitt rente
Langsiktig gjeld med fast rente :	74 893 238	70 798 140	67 225 592	2,29 %
Langsiktig gjeld med flytende rente :	112 126 548	135 685 407	144 029 099	2,19 %

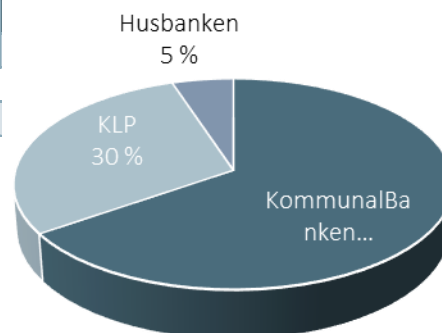
Ved utgangen av 2022 vil lånegjelden være på 206,5 mill. kr. Dette inkluderer 10,5 mill. kr. til startlån (videre utlån). Investeringer i 2022 har generert et låneopptak på 30,0 mill. kr. som er inkl. i dagens lånegjeld i tabellen. Det er ikke beregnet flere låneopptak for resten av 2022 på nåværende tidspunkt.

Det er viktig å merke seg at det er foreslått et låneopptak i økonomiplanperioden 2024-2026 som ikke fremkommer i tabellen. Dette utgjør tilsammen 124 mill. kr noe som vil påvirke avdrag og renter fremover spesielt fra 2026.

LÅNGIVERE OG PRODUKTFORDELING

Største långiver er Kommunalbanken som har en andel på 68,9%. Nest størst er KLP med 31,1%.

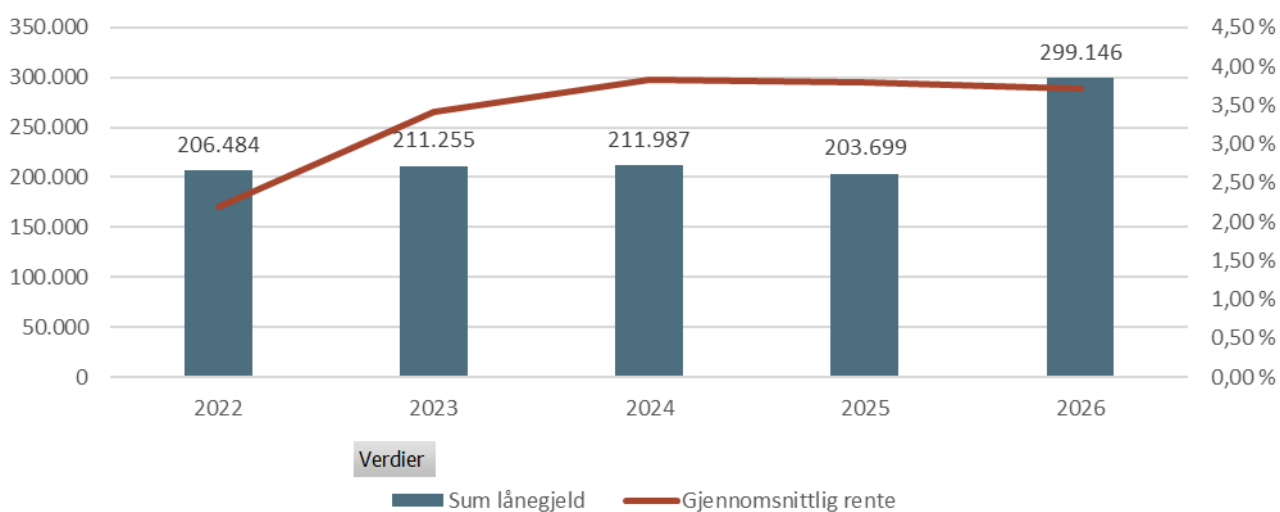
Långiver	Gjeld	Andel i %
KommunalBanken	135.000.860	68,9 %
KLP	60.933.161	31,1 %
Husbanken	10.549.526	5,4 %

GJELDSPROFIL

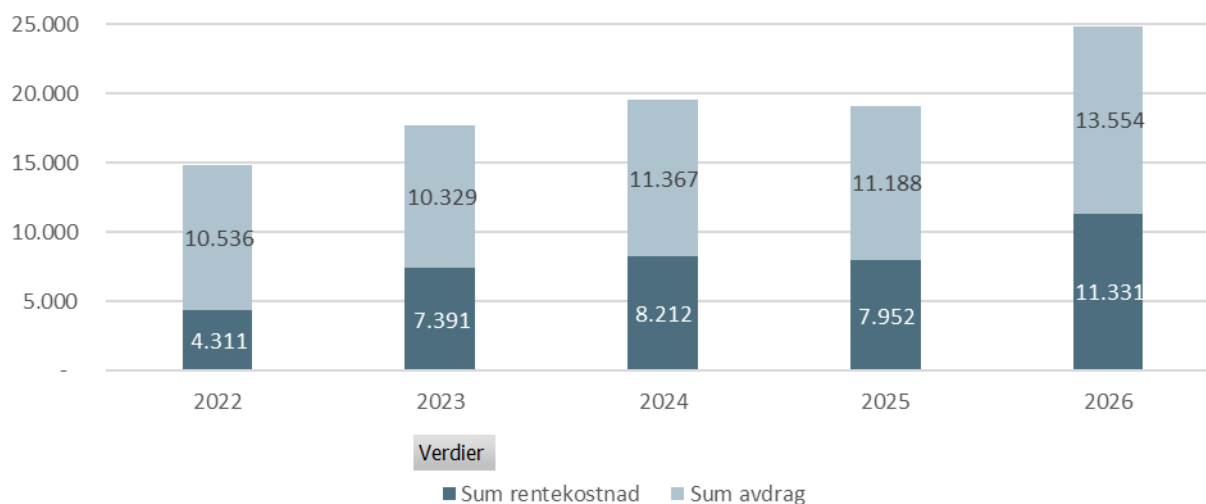
Prognose på fremtidig gjeldsprofil og gjennomsnittlig rente.

Dersom porteføljen inneholder lån som forutsettes refinansiert (f.eks. sertifikat- eller obligasjonslån), og/eller simulerte fremtidige låneopptak, vil også effekten av disse vises.

RENTE- OG AVDRAGSKOSTNADER

For inneværende kalenderår (2022) forventes rentekostnader, inkludert eventuelle forventede refinansieringer og simulerte låneopptak, å bli ca. 4,3 mill. kroner. Avdragskostnader er forventet å utgjøre 10,5 mill. kroner.

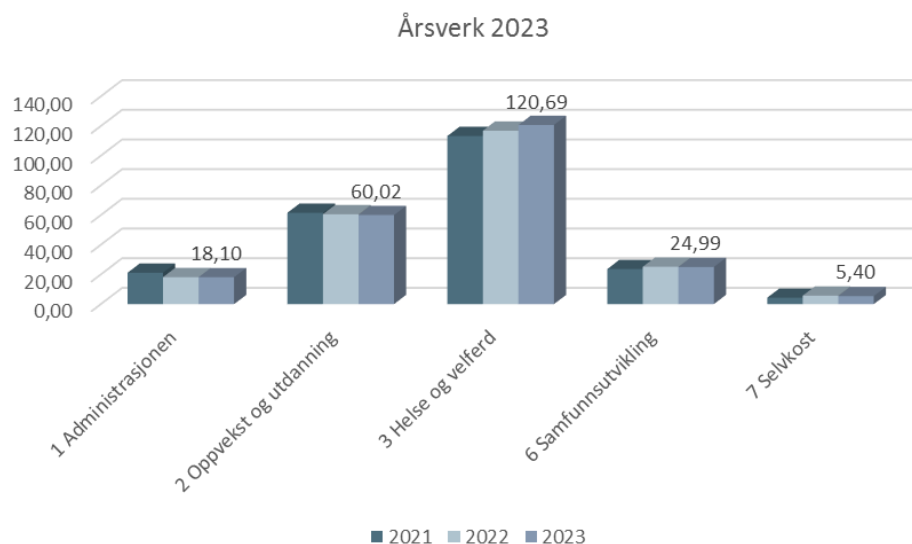
Det er viktig å merke seg utviklingen i økonomiplanperioden på de totale rente- og avdragskostnadene som øker fra 17,7 mill. kroner i 2023 til 24,8 mill. kroner i 2026. Dette tilsvarer ca. 40% økte finanskostnader fra 2023 til 2026.

5 ÅRSVERK - BUDSJETTERT

	2020	2021	2022	2023
0 Politisk	1,20	1,20	1,20	1,20
1 Administrasjonen	21,15	21,13	18,15	18,10
2 Oppvekst og utdanning	66,77	61,54	60,57	60,02
3 Helse og velferd	123,30	113,29	116,87	120,69
6 Samfunnsutvikling	27,73	23,61	25,18	24,99
7 Selvkost	4,13	4,30	5,70	5,40
Sum årsverk	243,08	223,87	227,67	230,40
Økn/red (+/-)	3,22	-19,21	3,80	2,73

Noen av årsverkene har ikke helårsvirkning i 2023

Denne oversikten viser kommunens oversikt over årsverk før justeringer jf. tiltak.

Det har vært en grundig gjennomgang av årsverkene i kommunen.

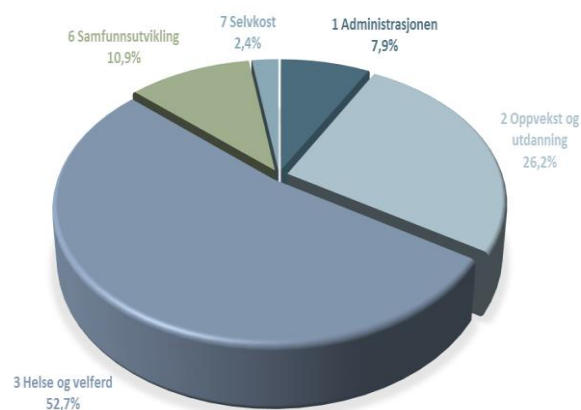
Oversikten viser 230,4 faste årsverk som det er budsjettet med i 2023. Dette er en økning på 2,7 årsverk i løpet av 2022 jf. tabell over. Med bakgrunn i erfaring fra tidligere år er det til enhver tid stillinger som står vakant blant annet i forbindelse med ansettelses. Dette er ikke hensyntatt i budsjettet for 2023.

I kommunedirektørens budsjett forslag er det innarbeidet diverse tiltak på reduksjon av årsverk som står vakante, disse er ikke medtatt i denne fremstillingen. Det er viktig å poengtere at dette er en nåsituasjon og at bildet stadig er i endring.

Som diagrammet til høyre viser er 52,7% av årsverkene innen helse og velferd, mens oppvekst har 26,2% av årsverkene.

Samfunnsutvikling har 13,3% og administrasjonen inkl. kommunedirektør bruker 7,9% av årsverkene.

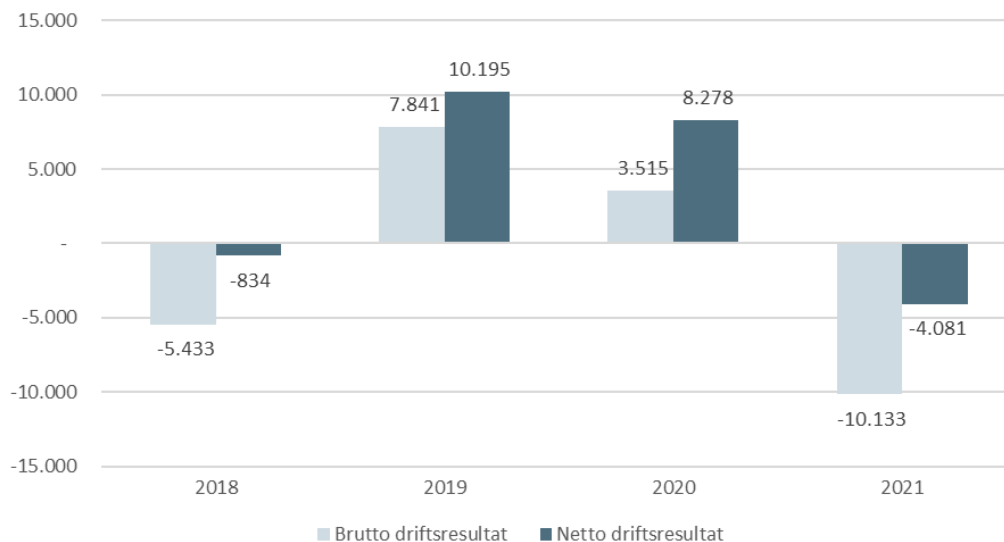
De faste årsverkene fordeler seg slik pr sektor:

6 ØKONOMISK ANALYSE

6.1 DRIFTSRESULTAT

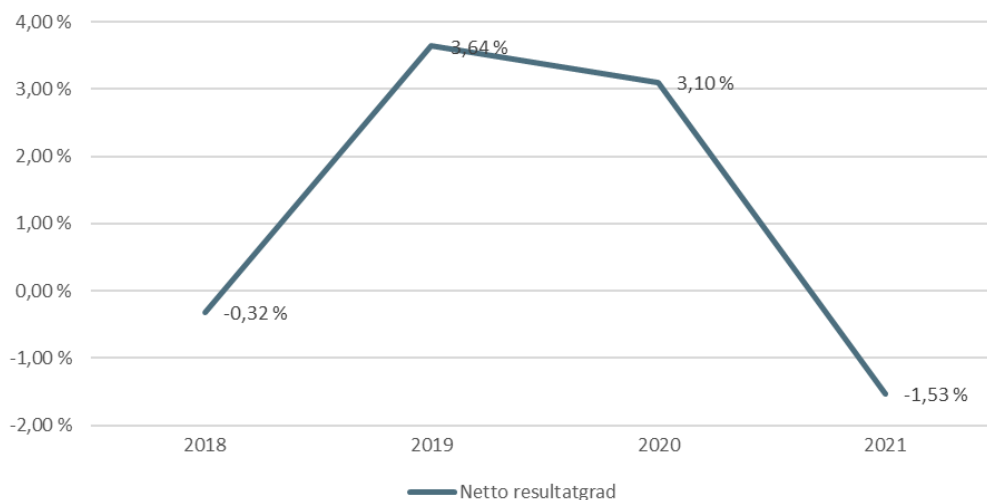
DRIFTSRESULTAT 2018-2021

Brutto driftsresultat er lik differansen mellom driftsinntekt og driftsutgift inklusive avskrivninger. Netto driftsresultat er lik brutto driftsresultat minus netto finanstransaksjoner.

For 2021 er brutto driftsresultat negativt med ca. 10,1 mill. og netto driftsresultat negativt med ca. 4,1 mill. kroner.

NETTO DRIFTSRESULTAT I % AV DRIFTSINNTEKT 2018-2021

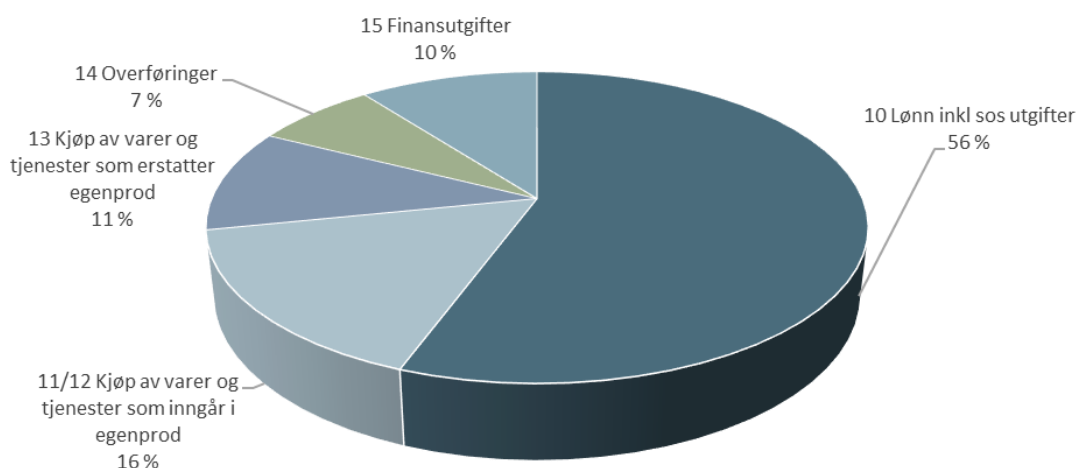

Grensen for økonomisk balanse over tid går fra 3-4% netto driftsresultat men har blitt endret til 1,75% netto driftsresultat av brutto driftsinntekt. Ved lavere resultat vil verdiene i kommunesektoren forringes. Forklaringen til dette er at avdrag på lån ligger inne i kommuneregnskapene, og ikke avskrivningene som i private regnskaper.

Dette innebærer at 1,75% netto driftsresultat tilsvarer et nullresultat i privat virksomhet. Stor-Elvdal har vært innenfor dette målet både i 2019 og 2020. Dette skyldes blant annet ekstraordinær overføring fra KF kommuneskogen i 2019, covid19 i 2020 og positivt premieavvik.

Vi er avhengig av å levere regnskapsresultater stabilt over tid for å ha en økonomi som er mer bærekraftig.

BRUTTO DRIFTSUTGIFT FORDELT PÅ UTGIFTS ARTER - 2021 (i %)

Som diagrammet over viser utgjør lønnsutgiftene den største andelen av kommunens samlede utgifter med 56%. Hovedårsaken til at lønn utgjør en så stor andel av totalutgiftene er at kommunen i hovedsak produserer tjenester innenfor arbeidskraft-intensive sektorer slik som skole og pleie/omsorg.

6.2 INNTEKTER

FRIE INNTEKTER 2018-2021

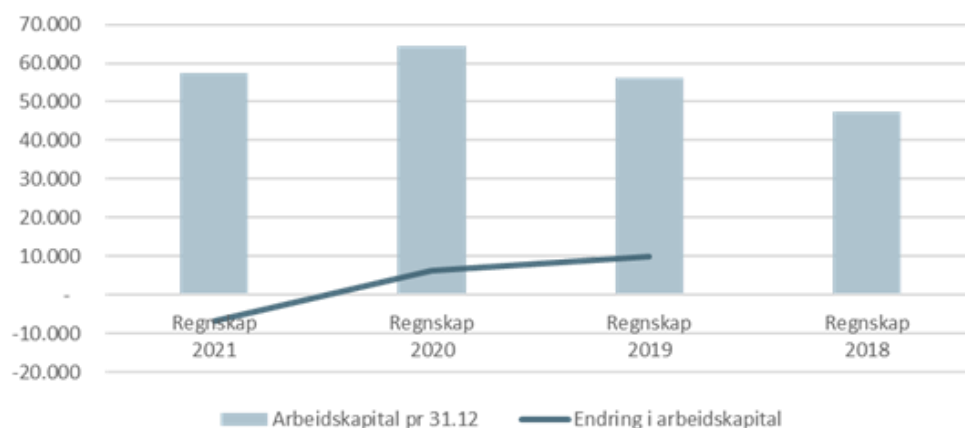
(i 1.000 kr)	Budsjett 2023	Rev budsjett 2022	Regnskap 2021	Regnskap 2020	Regnskap 2019	Regnskap 2018
Rammetilskudd	-131.066	-122.265	-124.498	-52.827	-52.441	-52.624
Inntekts- og formueskatt	-58.894	-61.428	-58.855	-122.229	-117.723	-115.364
Eiendomsskatt	-10.165	-9.565	-9.272	-10.305	-10.242	-10.043
SUM FRIE INNTEKTER	-200.125	-193.258	-192.625	-185.361	-180.406	-178.031
Endring i %	3,6 %	0,3 %	3,9 %	2,7 %	1,3 %	2,0 %

6.3 LIKVIDITET

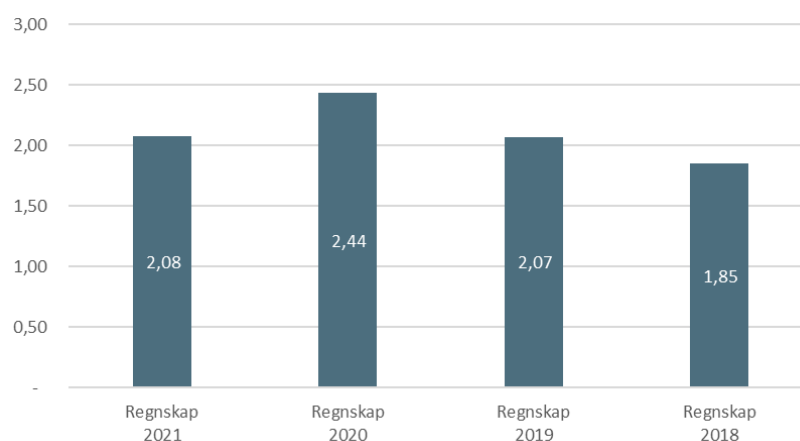
ARBEIDSKAPITAL 2018-2021

	Regnskap 2021	Regnskap 2020	Regnskap 2019	Regnskap 2018
Endring i arbeidskapital	-6.769	6.207	10.001	
Arbeidskapital pr 31.12	57.541	64.310	56.098	47.497
Driftsinntekter pr 31.12	-267.459	-266.796	-280.181	-263.852
Arbeidskapital ekskl. ubrukte lån i % av driftsinntekter	22 %	24 %	20 %	18 %

Arbeidskapitalen tilsvarende omløpsmidler (kasse, bank og kortsiktige fordringer) med fradrag av kortsiktig gjeld. Arbeidskapitalen er et mål på kommunens evne til å betjene sine forpliktelser og er på kort sikt betegnende for økonomisk handlingsfrihet. Arbeidskapitalen skal være større enn den kortsiktige gjelden. Vi har pr 31.12.2021 en positiv arbeidskapital men endringen har vært negativ.

LIKVIDITETSGRAD 2018-2021

Likviditetsgraden viser forholdet mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld. Som en norm bør likviditetsgraden være større enn 2,0 for at det kan sies at kommunens likviditet er tilfredsstillende, noe den var ved utgangen av 2021.

Det har vist seg gjennom året at dette har snudd og vi har vært nødt til å ta opp en driftskreditt/kassakreditt på 25 mill. kroner i oktober 2022. Denne har ikke vært tatt i bruk pt.

7 DRIFTSBUDSJETT

Budsjettet for 2023 har en utgifts- og inntektsramme på snaut 315,0 mill. kr. Det er en økning fra 2022 til 2023 på ca. 18,0 mill.kr.

(i 1.000 kr)	Budsjett	Økonomiplan				Rev budsjett	Regnskap
		2023	2024	2025	2026	2022	2021
1 SUM LØNN INKL SOS UTG OG REFUSJONER	166.126	167.623	166.484	166.324	157.926	156.408	
10 Lønn inkl sos utgifter	172.824	174.521	173.382	173.222	165.144	163.477	
17 Refusjoner	-6.698	-6.898	-6.898	-6.898	-7.218	-7.069	
2 SUM ØVRIGE DRIFTSUTGIFTER	148.853	140.599	142.301	147.317	139.060	130.263	
11/12 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenprod	47.612	46.463	46.558	45.983	37.721	47.371	
13 Kjøp av varer og tjenester som erstatter egenprod	44.383	39.508	39.774	39.774	49.033	31.393	
14 Overføringer	21.926	17.280	17.295	17.180	22.107	20.881	
15 Finansutgifter	34.932	37.348	38.674	44.380	30.199	30.619	
3 SUM DRIFTSINNTEKTER	-314.979	-308.222	-308.785	-313.641	-296.986	-286.671	
16 Salgsinntekter	-41.737	-41.472	-42.185	-42.385	-41.535	-35.811	
17 Refusjoner	-27.574	-27.353	-27.368	-27.253	-27.104	-17.765	
18 Overføringsinntekter	-215.624	-215.924	-215.924	-215.924	-198.300	-206.578	
19 Finansinntekter	-30.044	-23.473	-23.308	-28.079	-30.047	-26.516	
SUM	-0	0	0	-0	-	0	

7.1 BEVILGNINGSOVERSIKT DRIFT – FINANSINNTEKTER

(i 1.000 kr)	Budsjett	Økonomiplan			Rev budsjett	Regnskap
	2023	2024	2025	2026	2022	2021
Rammetilskudd	-131 066	-131 066	-131 066	-131 066	-122 265	-124 498
Inntekts- og formueskatt	-58 894	-58 894	-58 894	-58 894	-61 428	-58 855
Eiendomsskatt	-10 165	-10 465	-10 465	-10 465	-9 565	-9 272
Andre generelle driftsinntekter	-6 396	-6 396	-6 396	-6 396	-1 940	-4 324
SUM GENERELLE DRIFTSINNTEKTER	-206 521	-206 821	-206 821	-206 821	-195 198	-196 948
Sum bevilgninger drift, netto (fra 1B)	201 633	192 946	191 455	190 520	194 996	192 620
Avskrivninger	14 504	14 539	14 661	14 661	11 645	14 461
SUM NETTO DRIFTSUTGIFTER	216 137	207 485	206 116	205 181	206 641	207 082
BRUTTO DRIFTSRESULTAT	9 616	664	-705	-1 640	11 443	10 133
Renteinntekter	-780	-780	-780	-780	-580	-562
Utbytter	-3 463	-3 463	-3 463	-3 463	-3 463	-2 644
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	-	-	-	-	-	-
Renteutgifter	9 017	9 843	10 286	13 834	4 213	2 598
Avdrag på lån	9 988	11 094	11 877	14 461	9 082	9 016
NETTO FINANSUTGIFTER	14 762	16 694	17 920	24 053	9 252	8 408
Motpost avskrivninger	-14 413	-14 448	-14 570	-14 570	-11 645	-14 461
NETTO DRIFTSRESULTAT	9 965	2 910	2 645	7 843	9 050	4 081
DISPONERING ELLER DEKNING AV NETTO DRIFTSRESULTAT						
Overføring til investering	760	760	760	760	3 306	1 171
Avsetninger til bundne fond	563	563	563	563	631	3 363
Bruk av bundne driftsfond	-4 578	-3 922	-3 635	-3 635	-3 525	-4 810
Avsetninger til disposisjonsfond	-	449	427	-	1 172	-
Bruk av disposisjonsfond	-6 710	-760	-760	-5 531	-10 634	-3 804
Dekning av tidligere års merforbruk	-	-	-	-	-	-
SUM DISPONERINGER ELLER DEKNING AV NETTO DRIFTSRESULTAT	-9 965	-2 910	-2 645	-7 843	-9 050	-4 081
FREMFOØRT TIL INNDEKNING I SENERE ÅR (MERFORBRUK)	-	-	-	-	-	-

7.1.1 NOTER TIL BEVILGNINGSOVERSIKT DRIFT

Skatt på inntekt og formue

Når det gjelder skatteanslaget, har vi benyttet beregning foretatt av KS sin prognosemodell etter at statsbudsjettet ble lagt fram. Målt ut fra prognosene for endelig skatteinngang i 2022, anslås skatt på inntekt og formue samlet til kommunesektoren å få en nedgang nominelt med 4,9 prosent i 2023. Stor-Elvdal kommunene har hatt skatteinntekter på 69,3 prosent av landsgjennomsnittet i 2021. Kommunedirektøren legger i budsjettforslaget til grunn en skatteinngang på 58,9 mill. kroner som er en skatteinngang på 69,3 prosent av landsgjennomsnittet.

Skatt på eiendom

Eiendomsskatt på bolig og fritidseiendom holdes uendret fra 2022 på 4 promille og som vil gi en inntekt på 7,4 mill. kroner, mens næringseiendommer og verker/bruk økes med 1,0 promille og vil gi en merinntekt på 0,6 mill. kroner. Samlet gir eiendomsskatten en inntekt på kr. 10,1 mill. kr. i 2023 for Stor-Elvdal kommune.

Rammetilskudd

Inntektssystemets inntektsutjevning medfører at kommuner med skatteinntekter under landsgjennomsnittet får kompensert en vesentlig del av dette gjennom inntektsutjevningen. Det vil si at kommuner med skatteinntekter under landsgjennomsnittet får kompensert 60 prosent av differansen mellom egen skatteinntekt og landsgjennomsnittet. I tillegg får kommuner med skatteinntekter under 90 prosent av landsgjennomsnittet en tilleggs-kompensasjon på 35 prosent av differansen mellom egen skatteinntekt og 90 prosent av landsgjennomsnittet.

Stor-Elvdal kommune vil ha en skatteinngang i størrelsesorden 69,3 prosent av landsgjennomsnittet og vil dermed bli hevet gjennom inntektsutjevningen opp til 93,8 prosent av landsgjennomsnittet. Kommune får med dette en betydelig kompensasjon gjennom inntektsutjevningen i rammetilskuddet. Inntektsutjevningen gjør summen av skatteinntekter og rammetilskudd mer forutsigbar.

Innbyggertilskuddet tar utgangspunkt i siste kjente innbyggertall som er 2.310 personer pr 01.07.2022.

Andre statstilskudd

Stor-Elvdal kommune mottar en rekke andre statstilskudd som ikke direkte henføres til tjenestene i et en-til-en- forhold. Disse inntektene kategoriseres som frie inntekter og består blant annet i integreringstilskudd for bosetting av flyktninger, rentekompensasjon for skole-, kirke- og Omsorgsbygg.

For 2023 utgjør de andre statstilskuddene samlet om lag 5,156 mill. kroner.

ANDRE STATSTILSKUDD (i 1.000 kr)	Budsjett		Økonomiplan		Rev budsjett	Regnskap
	 2023	2024	2025	2026		
157000 Overføring til investeringsregnskapet	760	760	760	760	3.306	1.171
165051 Salg av konsesjonkraft	-1.700	-1.700	-1.700	-1.700	-2.070	-948
181002 Kompensasjonstilskudd (omsorg)	-590	-590	-590	-590	-590	-442
181004 Integreringstilskudd	-5.156	-5.156	-5.156	-5.156	-200	-1.931
SUM	-6.686	-6.686	-6.686	-6.686	446	-2.150

Salg av konsesjonskraft

Konsesjonskraftsinntekter fremkommer som differanse mellom inntekter ved salg av konsesjonskraft og hva det koster å produsere kraft (selvkost). Stor-Elvdal inngikk i 2005 en avtale med forvaltningsfirmaet Ishavskraft om salg av kommunens konsesjonskraft. Avtalen ble fornyet etter anbudsrunde i 2010 og 2014. Fra 2019 ble det inngått avtale med Kommunekraft AS. Kommunen rår over 7,1 GWh. Anslaget for inntekten i 2023 er satt opp med bakgrunn i prognose. Kraftprisene har vært litt høyere enn forventet i 2022, men vi forventer at inntekt skal blir 1,7 mill. i 2023 i forhold til at prisen blir inngått et år i forkant.

Renter, avdrag og utbytte

Norges Bank vurderer at styringsrenten vil være på nivået 2,5-3,0 prosent i den nærmeste tiden. Som begrunnelse for rentehevingen i september peker hovedstyret på høy prisveksten som har steget raskt de siste månedene og har vært betydelig høyere enn anslått. Inflasjonen er klart over målet, og det er utsikter til at den vil holde seg høy lenger enn tidligere anslått. Arbeidsmarkedet er stramt, men vi ser tydelige tegn til et omslag i norsk økonomi. Mindre press i økonomien vil etter hvert bidra til å dempe prisveksten. Komiteens vurdering er at det er behov for en høyere rente for å bringe inflasjonen ned mot målet (PPR 3/2022).

Det er alltid knyttet usikkerhet til rentenivået framover. Rentesatsen på våre fastrentelån i 2023 er i snitt på 2,41%. Vår totale låneportefølje utgjør 206 mill.kr. ved årsskifte 2022/2023. Av dette har vi fastrenteavtale på 70,8 mill.kr. Kommunedirektøren vil vurdere nye lån på fastrente i 2023 jf. tidligere fordeling med 50/50 fast og flytende av låneporteføljen til kommunen.

Rentefoten for flytende renter har vi i våre beregninger forutsatt vil ligge på et snitt på 2,4 % i 2022. Det er budsjettert med avdrag på innlån på ca. 10,5 mill. kr., og det er ingen avdragsutsettelse. Avdragene/renter vil øke i økonomiplan perioden jf. investeringsplan.

Avdrag - vekting av lån

Kommuneloven § 14-10 sier at driftsbudsjettet skal dekke avdrag på lån med et beløp som minst tilsvarer avdrag beregnet etter kommunelovens § 14-18. Kommunelovens § 14-18 sier at kommunens avdrag samlet skal være minst lik størrelsen på kommunens avskrivninger i regnskapsåret. Beregningen skal gjøres ut fra lånegjeldens størrelse og anleggsmidlenes bokførte verdi ved inngangen av regnskapsåret.

Formelen for beregning er slik:

$$\text{Sum avskrivninger} \times \frac{\text{Rest lånegjeld}}{\text{Sum bokført verdi avskrivbare anleggsmidler}}$$

Med bakgrunn i dette har vi beregnet at minimumsavdrag i 2022 er på om lag 8,4 mill. kroner, videre mener vi at minimumskravet også med budsjetterte avdrag for 2023 vil overholdes.

Låneopptak

Budsjett- og regnskapsforskriften sier at finansiering av investeringsbudsjettet skal sees under ett. Samlet lånebehov for 2023 viser:

- Låneopptak for ordinære investeringer i anleggsmidler kr 5.141.000
- Byggelån – Helsehus kr 34.865.000
- Låneopptak for selvkostinvesteringer kr 6.200.000
- Startlån for videreutlån kr 1.500.000, lånes ikke opp da det er ubrukte lånemidler.
- Samlet lånebehov kr 47.706.000

Investeringer til vann- og avløp er selvfinansierende gjennom vann- og avløpsgebyrer, startlån for videre utlån blir finansiert av låntakere.

Avsetning/bruk av fond

Stor-Elvdal kommune vil få betydelige investeringer innenfor selvkostområdene som vil medføre økte kapitalkostnader som gjennom selvkostreglene skal dekkes av innbyggerne. For å unngå store prissvingninger er det i selvkostbudsjettet tatt høyde for et prisnivå som vil gjøre at det budsjetteres med en bruk på 1,26 mill. kroner av selvkostfondene.

Forøvrig er det på kommunalområdene budsjettert med avsetning til og bruk av bundne fond. Det er budsjettert med en avsetning på 0,56 mill. kroner og bruk på 4,58 mill. kroner så netto bruk blir 4,0 mill. kroner av bundet driftsfond. Budsjettert bruk av disposisjonsfondet i 2023 er 6,7 mill. kroner.

Overføring til investeringsregnskapet

Det er foreslått å overføre 0,76 mill. kroner fra driftsregnskapet til egenkapitalfinansiering av KLP egenkapital innskudd i 2023.

Til fordeling driftsformål

Frie inntekter består av skatt på inntekt og formue, rammetilskudd, eiendomsskatt og andre generelle overføringer og utgjør totalt 200 mill. kroner. Betegnelsen frie inntekter innebærer at disse inntektene ikke er bundet opp til å brukes innenfor spesielle områder. Den samlede økningen i frie inntekter skal i tillegg til lønns- og prisstigning dekke statlige satsinger slik som barnevernsreformen, e-helse løsning osv.

(i 1.000 kr)	Budsjett 2023	2024	Økonomiplan 2025	2026	Rev budsjett 2022	Regnskap 2021
Inntekts- og formuesskatt	-58.894	-58.894	-58.894	-58.894	-61.428	-58.855
Rammetilskudd	-107.691	-107.691	-107.691	-107.691	-99.232	-102.521
Rammetilskudd - Skjønnsmidler	-2.500	-2.500	-2.500	-2.500	-800	-800
Rammetilskudd - Inntektsutjevning (skatt)	-20.875	-20.875	-20.875	-20.875	-22.233	-21.177
Eiendomsskatt annen eiendom (verker og bruk, næringseiendom)	-2.765	-3.065	-3.065	-3.065	-2.165	-1.872
Eiendomsskatt boliger og fritidsboliger	-7.400	-7.400	-7.400	-7.400	-7.400	-7.400
SUM	-200.125	-200.425	-200.425	-200.425	-193.258	-192.625

Når netto kapitalutgifter på 14,7 mill. kroner, netto bruk av fond på 6,7 mill. kroner og overføring til investeringsregnskapet på 0,76 mill. kroner blir trukket fra de frie inntektene, gjenstår 201,6 mill. kroner til fordeling på virksomhetene i 2023. Dette er netto driftsutgifter på sektorene (se fordeling pkt 7.2 budsjettskjema 1B.)

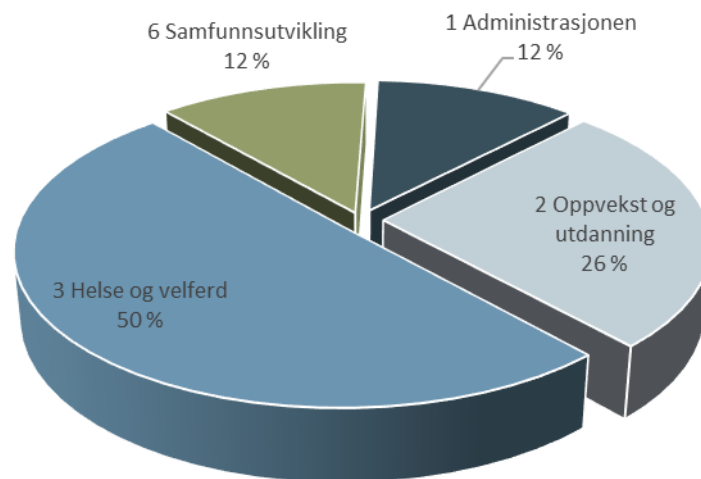
Budsjettert netto driftsresultat bør med de samlede brutto driftsutgifter utgjøre i overkant av 5,1 mill. kroner for å oppnå kommunestyrets egne fastsatte styringsmål for netto driftsresultat på 1,75 prosent. Dette måltallet har det ikke latt seg oppnå i 2023 eller senere i perioden under de budsjettforutsetningene som er lagt eller det kostnadsnivået som er etablert i dag.

Budsjettet for 2023 viser et netto driftsresultat på -3,4% noe som skyldes blant annet bruk av disposisjonsfond til maling av kirker med 4,1 mill. og resten for inndekning av drift.

7.2 BUDSJETTSKJEMA 1B – SEKTORENS RAMMER

(i 1.000 kr)		Budsjett	Økonomiplan				Rev budsjett	Regnskap
Sektor		2023	2024	2025	2026	2022	2021	
0 Politisk		3.294	3.054	3.294	3.054	2.678	3.089	
1 Administrasjonen		24.914	19.459	19.459	19.459	26.233	22.550	
2 Oppvekst og utdanning		55.857	54.657	54.657	54.657	52.871	55.177	
3 Helse og velferd		108.847	103.736	102.573	102.573	92.953	99.475	
6 Samfunnsutvikling		26.981	25.613	25.613	24.918	24.693	26.975	
7 Selvkost		-1.078	-1.699	-2.267	-2.267	-2.801	-679	
SUM FORDELT TIL DRIFT		218.815	204.820	203.329	202.394	196.627	206.586	
8 Finans		-17.182	-11.874	-11.874	-11.874	-1.631	-13.966	
8121 Konesjonsinntekter		-1.700	-1.700	-1.700	-1.700	-2.070	-939	
8131 Statlig rammetilskudd		-	-	-	-	-	-	
8135 Andre statstilskudd		-	-	-	-	70	-	
8211 Innlån		-50	-50	-50	-50	-	-192	
8311 Tilleggsbevilgning		-	-	-	-	3.900	-	
8321 Fond		-	-	-	-	-	-1.912	
8411 Kalkulerte avskrivninger		-	-	-	-	-	132	
8431 Pensjonspremier/Premieavvik		-15.432	-10.124	-10.124	-10.124	-3.531	-11.054	
SUM FORDELT TIL DRIFT		-17.182	-11.874	-11.874	-11.874	-1.631	-13.966	
SUM BEVILGNINGER DRIFT, NETTO		201.633	192.946	191.455	190.520	194.996	192.620	

Netto utgift fordelt pr sektor

7.3 ØKONOMISK OVERSIKT – DRIFT

(i 1.000 kr)	Budsjett 2023	Økonomiplan			Rev budsjett 2022	Regnskap 2021
		2024	2025	2026		
Rammetilskudd	-131.066	-131.066	-131.066	-131.066	-122.265	-124.498
Inntekts- og formueskatt	-58.894	-58.894	-58.894	-58.894	-61.428	-58.855
Eiendomsskatt	-10.165	-10.465	-10.465	-10.465	-9.565	-9.272
Andre skatteinntekter	-250	-250	-250	-250	-250	-1.327
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-12.837	-12.837	-12.837	-12.837	-2.380	-8.984
Overføringer og tilskudd fra andre	-36.784	-36.763	-36.778	-36.663	-36.884	-28.712
Brukerbetalinger	-10.318	-9.078	-8.838	-8.838	-10.278	-9.126
Salgs- og leieinntekter	-31.419	-32.394	-33.347	-33.547	-31.257	-26.684
SUM DRIFTSINNEKTER	-291.733	-291.747	-292.475	-292.560	-274.307	-267.459
Lønnsutgifter	151.477	148.468	147.622	147.472	145.192	138.073
Sosiale utgifter	21.347	26.053	25.760	25.750	23.652	25.404
Kjøp av varer og tjenester	91.995	85.971	86.332	85.757	86.754	78.763
Overføringer	22.026	17.380	17.395	17.280	18.557	20.890
Avskrivninger	14.504	14.539	14.661	14.661	11.645	14.461
SUM DRIFTSUTGIFTER	301.349	292.411	291.770	290.920	285.800	277.592
BRUTTO DRIFTSRESULTAT	9.616	664	-705	-1.640	11.493	10.133
Renteinntekter	-780	-780	-780	-780	-630	-562
Utbytter	-3.463	-3.463	-3.463	-3.463	-3.463	-2.644
Gvinster og tap på finansielle omløpsmidler	-	-	-	-	-	-
Renteutgifter	8.895	9.553	9.991	13.562	4.213	2.598
Avdrag på lån	9.988	10.815	11.496	14.077	9.082	9.016
NETTO FINANSUTGIFTER	14.640	16.125	17.244	23.396	9.202	8.408
Motpost avskrivninger	-14.413	-14.448	-14.570	-14.570	-11.645	-14.461
NETTO DRIFTSRESULTAT	9.843	2.341	1.969	7.186	9.050	4.081
DISPONERING ELLER DEKNING AV NETTO DRIFTSRESULTAT						
Overføring til investering	760	760	760	760	3.306	1.171
Avsetninger til bundne fond	563	563	563	563	631	3.363
Bruk av bundne driftsfond	-4.578	-3.922	-3.635	-3.635	-3.525	-4.810
Avsetninger til disposisjonsfond	-	1.018	1.103	-	1.172	-
Bruk av disposisjonsfond	-6.588	-760	-760	-4.874	-10.634	-3.804
Dekning av tidligere års merforbruk	-	-	-	-	-	-
SUM DISPONERINGER ELLER DEKNING AV NETTO DRIFTSRESULTAT	-9.843	-2.341	-1.969	-7.186	-9.050	-4.081
FREMFØRT TIL INNDEKNING I SENERE ÅR (MERFORBRUK)	-	-	-	-	-	-

8 POLITISK VIRKSOMHET

8.1 GENERELT

Området består av de budsjettkapitlene som omhandler råd og utvalg inkludert ungdomsråd, regionråd, tilskudd til politiske partier, valg og kommunerevisjon. Det er til sammen 1,20 årsverk som er fordelt på ordfører/varaordfører. Ledere i utvalg og formannskapsmedlemmer har godtgjøring for hvert enkelt møte.

8.2 ØKONOMIPLAN M/ENDRINGER

(i 1.000 kr)		Budsjett	Økonomiplan				Rev budsjett	Regnskap
		2023	2024	2025	2026		2022	2021
0 Politisk		3.294	3.054	3.294	3.054		2.678	3.075
1 SUM LØNN INKL SOS UTG OG REFUSJONER		1.864	1.704	1.864	1.704		1.568	1.776
2 SUM ØVRIGE DRIFTSUTGIFTER		1.463	1.368	1.463	1.368		1.128	1.351
3 SUM DRIFTSINNTEKTER		-33	-18	-33	-18		-18	-51
SUM		3.294	3.054	3.294	3.054		2.678	3.075

(i 1.000 kr)		Budsjett	Økonomiplan				Rev budsjett	Regnskap
		2023	2024	2025	2026		2022	2021
0 Politisk		3.294	3.054	3.294	3.054		2.678	3.089
01 Kommunestyre og faste utvalg		2.056	2.056	2.056	2.056		1.728	1.945
02 Valg		240	-	240	-		-	235
03 Kontrollutvalg		261	261	261	261		263	202
04 Revisjon		732	732	732	732		682	707
05 Herredsretten		5	5	5	5		5	-
SUM		3.294	3.054	3.294	3.054		2.678	3.089

KOMMENTARER

Lønnsvekst/endringer

I retningslinjene for godtgjørelse for ombudsmenn skal godtgjørelse til ordfører utgjøre 76% av stortingsrepresentantenes godtgjørelse. Stortingets godtgjørelse ble justert 01.05.2022, og vi foreslår derfor at ordførers godtgjørelse justeres fra 01.01.2023. Dette medfører derfor en økning på lønn/godtgjøring med kr 160.000 inkl. sosiale utgifter fra 2022 til 2023.

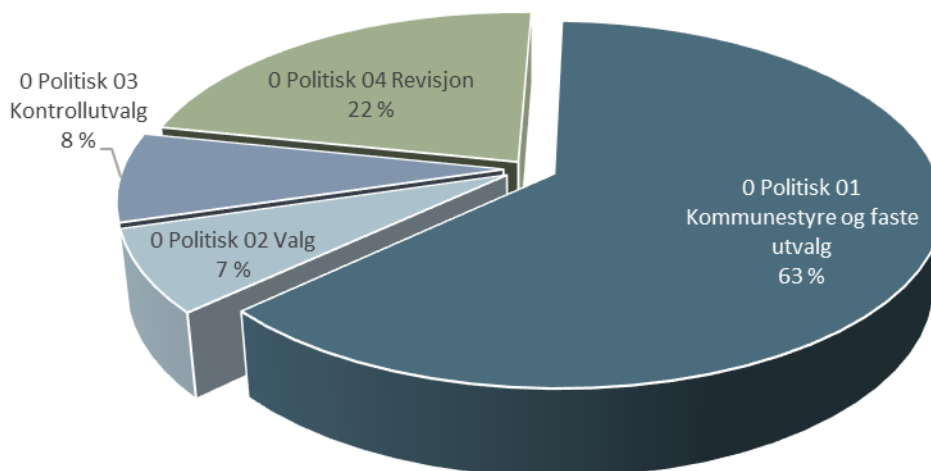
Kontroll/revisjon

Budsjettforslaget er slik det er mottatt fra kontrollutvalget. Se pkt. 8.3

Storingsvalg/Kommunevalg

Det er kommunevalg i 2023 og storingsvalg i 2025, det er derfor lagt inn kr 240.000 for disse to årene.

Fordeling politisk

8.3 KONTROLLUTVALGET

Kontrollutvalget har sendt inn et forslag til budsjett for 2023 jf vedlegg til saken. Dette er innarbeidet i budsjett forslaget til kommunedirektøren under kontrollutvalg og revisjon.

Noen fakta

- Det gjennomføres i snitt 5 møter pr år i utvalget.
- Regnskapsrevisjonen inkl. veiledning, beboerregnskap, etterlevelseskontroll, møter ol er anslått til 455 timer i 2023 mot 435 timer i 2022.
- Forvaltningsrevisjon er anslått til 200 timer pr. år. Forslag til valg av forvaltningsprosjekter legges frem for kommunestyret for behandling.

(i 1.000 kr)	Budsjett 2023	2024	Økonomiplan 2025	2026	Rev budsjett 2022	Regnskap 2021
1041 Kontrollutvalg	261	261	261	261	263	202
Lønn inkl sos utgifter (folkevalgte)	31	31	31	31	33	31
Kjøp av varer og tjenester - bevertning, kontingenter, kursavg. mm.	42	42	42	42	42	-14
Kjøp av varer og tjenester - kontrollutvalgssekretær	188	188	188	188	188	186
1042 Revisjonen	732	732	732	732	682	707
138002 Regnskapsrevisjon av IKS	522	522	522	522	472	502
138003 Forvaltningsrevisjon av IKS	210	210	210	210	210	205
SUM	993	993	993	993	945	908

KOMMENTARER

Utvalgets innstilling til budsjett for 2023 viser en brutto utgift på kr. 993.000 dette er en økning fra revidert budsjett 2022 på kr 48.000 som tilsvarer 5% utgiftsøkning.

KOSTRA – tallene er høye for Stor-Elvdal kommune innen dette området og det bør ses nærmere på hvilke muligheter Stor-Elvdal kommune har til å eventuelt kunne redusere kostnadene.

Det vises også til vedlagte behandling fra kontrollutvalget.

9 ADMINISTRASJON

9.1 KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL

Samfunnet vil i økende grad bli preget av digitalisering – ny teknologi, nye produkter som vil gi nye arbeidsformer og mer digital samhandling enn det vi har i dag. Dette igjen medfører at hverdagen blir endret for oss, våre innbyggere og vårt næringsliv. De teknologiske mulighetene for å understøtte bedre og mer effektive kommunale tjenester innebærer store muligheter for kommunen, men innebærer også risiko. Samtidig er samfunnets forventninger til selvbetjening og digitale tjenester ofte formet av andre aktører, og kanskje er mulighetene større enn vår organisatoriske og finansielle kapasitet.

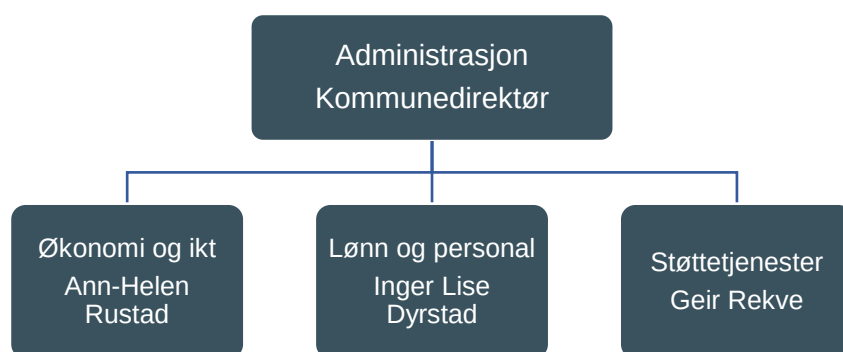
Stor-Elvdal kommune må derfor foreta viktige veivalg og utvikle praktiske og sikre løsninger når vi tar sikte på å løse våre demografiske og finansielle utfordringer i årene som kommer samtidig med at vi vil bedre våre tjenester overfor innbyggerne. Digitalisering skal bidra til å effektivisere tjenesteproduksjon, saksbehandling (selvbetjening og automatisering), dokumentasjon, informasjonsdeling og samarbeid internt innen

Videreutvikle interne tjenester med sikte på riktig kvalitet, og ta i bruk ny teknologi.

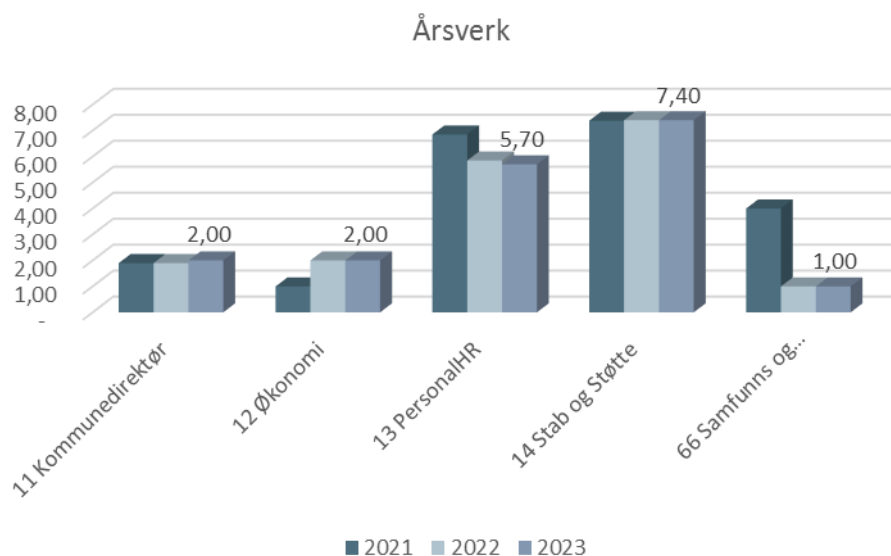
9.2 GENERELT

Administrasjonen består av områdene lønn og personal, økonomi og støttetjenester. Kommunedirektøren drifter fellestjenester, overføringer til Stor-Elvdal kirkelig fellesråd og overføringer fra KF Stor-Elvdal Kommuneskoger. I tillegg er samfunns- og næringsutvikling organisert til kommunedirektøren fra 2023.

Lønn og personal har ansvar for lærlingeordningen i tillegg til lønns- og personalfunksjonen. Økonomisjef jobber med økonomi på et overordnet, strategisk nivå og har ansvar for lokalt IKT og SÅTE-IKT-samarbeid. Støttetjenester omfatter post og arkiv, internkontroll, beredskap og regnskap.

Det har samlet sett ikke vært noen endring, årsverkene fordeler seg slik for 2023 før tiltak:

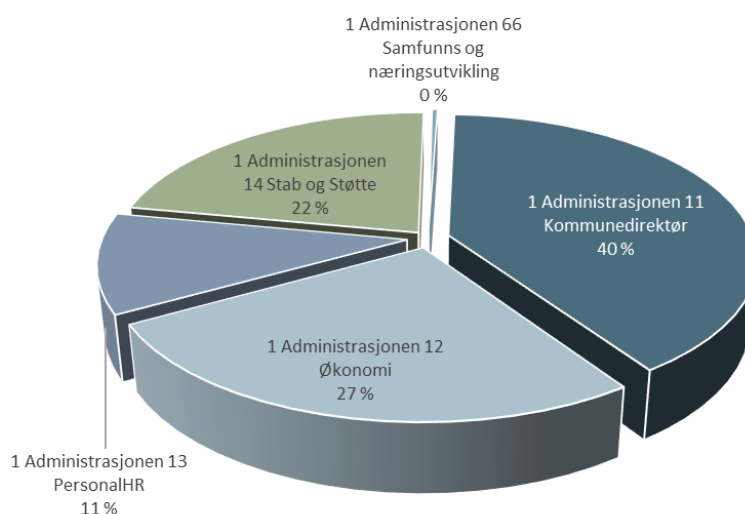
Administrasjonen i Stor-Elvdal kommune består av kommunedirektør (1 årsverk) og frikjøpte hovedtillitsvalgte og hovedverneombud (1,0 årsverk), økonomisjef (1 årsverk) og controller (1 årsverk), lønn og personal (2,7 årsverk) og læringer (3,15 årsverk), stab og støttetjenester herunder, regnskap, post og arkiv (7,4 årsverk).

9.3 ØKONOMIPLAN M/ENDRINGER

(i 1.000 kr)		Budsjett	Økonomiplan				Rev budsjett	Regnskap
		2023	2024	2025	2026	2022	2021	
1	Administrasjonen	24.914	19.459	19.459	19.459	26.233	22.550	
1	SUM LØNN INKL SOS UTG OG REFUSJONER	12.295	11.495	11.495	11.495	11.765	13.053	
2	SUM ØVRIGE DRIFTSUTGIFTER	16.970	12.495	12.495	12.495	25.943	14.617	
3	SUM DRIFTSINNTEKTER	-4.351	-4.531	-4.531	-4.531	-11.475	-5.120	
SUM		24.914	19.459	19.459	19.459	26.233	22.550	

	Budsjett	Økonomiplan				Rev budsjett	Regnskap
(i 1.000 kr)		2023	2024	2025	2026	2022	2021
1 Administrasjonen		24.914	19.459	19.459	19.459	26.233	22.550
11 Kommunedirektør		10.043	4.768	4.768	4.768	5.271	4.778
12 Økonomi		6.560	6.380	6.380	6.380	7.392	7.079
13 PersonalHR		2.752	2.752	2.752	2.752	3.033	3.393
14 Stab og Støtte		5.526	5.526	5.526	5.526	4.710	5.357
66 Samfunns og næringsutvikling		33	33	33	33	5.827	1.942
SUM		24.914	19.459	19.459	19.459	26.233	22.550

Fordeling administrasjon

KOMMENTARER PÅ ENDRING FRA 2022

Lønn

Samlet er det en økning i lønn for administrasjonen med kr 530.000 fra 2022 til 2023. Dette forklares med etterlønn til konstituert kommunedirektør på 0,8 mill. kr, økt pensjonskostnad samt valgte tiltak på vakante stillinger.

Antall lærlingplasser videreføres på samme nivå som 2022 med 8 plasser, 6 av disse står ubesatt da vi ikke har lyktes med å rekruttere.

Øvrige driftsutgifter

Driftsutgiftene er redusert med 8,97 mill. kroner i forhold til revidert budsjett 2022. Dette skyldes blant annet fiberutbyggingen som var budsjettet med brutto utgift på 12,0 mill. kroner samt maling av kirker som vil bli gjennomført i sin helhet i 2023 på 4,1 mill. kroner.

I budsjett for vertskommunesamarbeidet SÅTE - IKT, reduseres vår andel av driftsutgiftene med 0,2 mill. kr, men det vil også bli økte investeringsutgifter i forhold til «reisen til skyen» prosjektet. Viser til vedlegg SÅTE Ikt for nærmere info.

Driftsinntekter

Reduseres med 7,1 mill. kroner som skyldes blant annet tilskudd til fiberutbygging på 6,6 mill. kroner.

BUDSJETTERTE DRIFTSTILTAK

	Budsjett	Økonomiplan		
	2023	2024	2025	2026
Administrasjonen	-2.077.000	-1.877.000	-1.877.000	-1.877.000
Reduksjon av stilling - Controller Økonomikontoret (1141)	-805.000	-805.000	-805.000	-805.000
Reduksjon stilling samfunns og næringsutvikler Næringsrådgivning - fra 2013 (1185)	-633.000	-433.000	-433.000	-433.000
Reduksjon 4 vakante lærlingeplasser Læringer (1115)	-639.000	-639.000	-639.000	-639.000

KOMMENTARER OG FORSLAG TIL TILTAK

- Reduksjon av stilling som Controller vil gi en besparelse på 0,8 mill. Stillingen står vakant. Stillingen var ny i 2021 og var tiltenkt prosjekt e-handel og andre økonomiske analyser/beregninger innenfor økonomi området.
- Reduksjon av 50% stilling som samfunns- og næringsutvikler, stillingen står vakant og det kjøpes tjenester fra næringshagen. Det er også innarbeidet at kr 0,2 mill. fra kraftfondet skal være med på å dekke kostnadene til dette arbeidet i 2023 på de resterende utgiftene kommunen bruker på næringsarbeidet.
- Vi har 8 lærlingeplasser og ønsker å opprettholde antallet plasser, for tiden er kun 2 plasser besatt. Det er krevende å rekruttere læringer, derfor er kostnadene redusert for 2023.

Utfordringer og muligheter i økonomiplanperioden 2024-2026

Administrasjonen jobber kontinuerlig med å utvikle tjenesten i nært samarbeid med sektorene og enhetene for å oppnå en mest mulig effektiv drift.

Vi har en utfordring med at vi har utdaterte systemer på flere områder som gjør at vi ikke klarer å levere riktig kvalitet til rett tid. En «reise til sky» og økt grad av digitalisering vil gi en mer effektiv drift. Dette vil måtte få et stort fokus de neste årene.

På sikt vil en økt grad av samarbeid med andre kommuner gi mer robuste tjenester. Dette er også nødvendig for å kunne levere tjenestene innenfor de økonomiske rammene som kommunen har til rådighet.

9.4 MÅLSETTINGER

Fokusmål	Måleindikatorer	Tiltak 2023	Ønsket resultat	Laveste aksepterte resultat	Ikke godkjent resultat	Resultat 2023
God økonomistyring	Avvik i forhold til budsjett, hele kommunen	Rapportering til politisk ledelse og oppfølging av sektorer	I hht tilbudsjet	+/- 2	+/-3	
	Avvik i forhold til budsjett, administrasjon	Målet gjelder kun administrasjonen som enhet	+/- 1%	+/- 5%	+/- 7%	
	Disposisjonsfond av brutto driftsinntekt	Følge opp handlingsregelen	> 10%	5,0 %	< 5%	
Personal	Sykefravær administrasjon	Leder før lege og tett oppfølging av ansatte	< 2%	4 %	> 6%	
	Sykefravær hele kommunen	Følge opp/fokus i ledergruppa.	< 7%	8,50 %	> 10%	
	10 faktor medarbeiderundersøkelse	Økt medarbeider tilfredshet	4,3	4	3,7	
God kvalitet	Kommuneplan	Konkretisere og realisere kommuneplan	Ja	Prosess	Nei	
	Planarbeid	Gjennomføring av planer jf.planstrategi	Ferdigstille	Påbegynt	Ikke påbegynt	
	Investeringsprosjekter	Gjennomføringsgrad	80 %	50-80%	>50%	

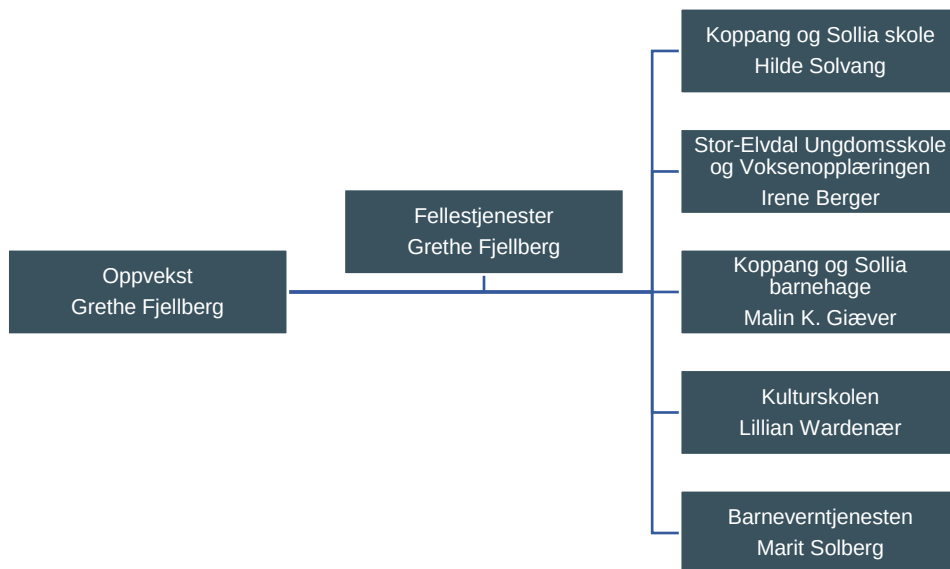
10 OPPVEKST OG UTDANNING

10.1 KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL

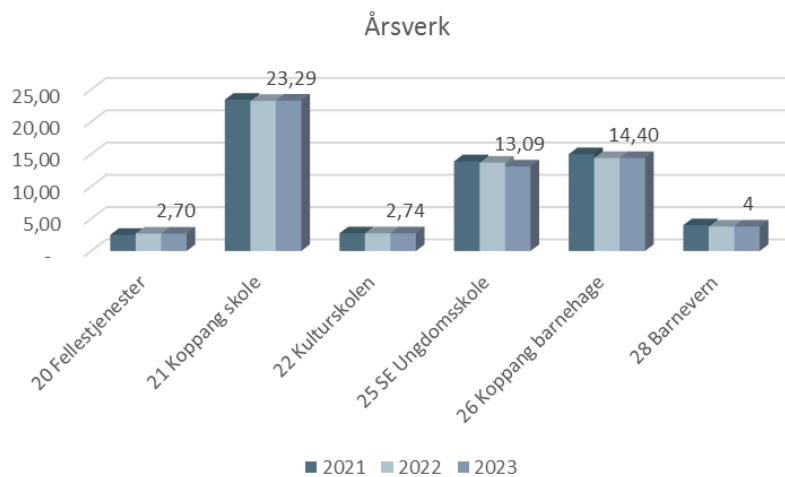
Stor-Elvdal kommune skal være en god kommune å vokse opp i, der alle barn og unge får mulighet til å realisere sitt fulle potensiale når det gjelder læring og utvikling.

10.2 GENERELT

Sektoren består av 5 enheter

Det har vært en reduksjon på 0,5 årsverk, årsverkene fordeler seg slik for 2023:

Fellestjenester består av sektorleder 1 årsverk, logoped 0,6 årsverk, spesialpedagog på barnehageområdet 0,5 årsverk, newtonlærere 0,5 årsverk og IKT-skole 0,1 årsverk. Skoleskyss, utgifter til PPT (Pedagogisk psykologisk tjeneste), tilskudd til private barnehager og utgifter til gjesteelever blir ført på fellestjenester.

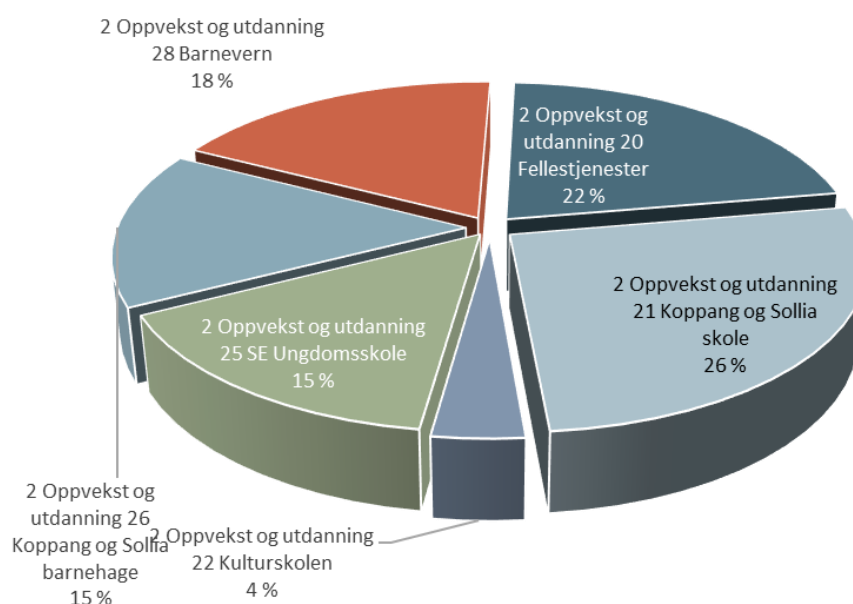
Koppang skole har 23,3 årsverk fordelt på lærerstillinger og assistentstillinger, hvorav 3 årsverk er knyttet til Sollia skole. Kulturskolen har 2,74 årsverk lærerstillinger. Stor-Elvdal ungdomsskole har 13,1 årsverk hvorav 2 årsverk er knyttet til Voksenopplæringen. Koppang barnehage har 14,4 årsverk hvorav 3 årsverk er knyttet til Sollia barnehage. Barneverntjenesten har 3,8 årsverk.

10.3 ØKONOMIPLAN M/ENDRINGER

		Budsjett	Økonomiplan				Rev budsjett	Regnskap
(i 1.000 kr)		2023	2024	2025	2026	2022	2021	
2	Oppvekst og utdanning	55.857	54.657	54.657	54.657	52.871	55.177	
1	SUM LØNN INKL SOS UTG OG REFUSJONER	44.875	44.875	44.875	44.875	42.319	44.519	
2	SUM ØVRIGE DRIFTSUTGIFTER	17.036	15.836	15.836	15.836	16.622	18.627	
3	SUM DRIFTSINNTEKTER	-6.054	-6.054	-6.054	-6.054	-6.070	-7.968	
SUM		55.857	54.657	54.657	54.657	52.871	55.177	

(i 1.000 kr)		Budsjett	Økonomiplan			Rev budsjett	Regnskap
		2023	2024	2025	2026	2022	2021
2	Oppvekst og utdanning	55.857	54.657	54.657	54.657	52.871	55.177
20	Fellestjenester	12.070	11.970	11.970	11.970	12.614	14.025
21	Koppang og Sollia skole	14.670	14.670	14.670	14.670	13.404	14.627
22	Kulturskolen	2.004	2.004	2.004	2.004	1.733	2.055
25	SE Ungdomsskole	8.471	8.471	8.471	8.471	8.532	8.807
26	Koppang og Sollia barnehage	8.459	8.459	8.459	8.459	7.381	8.509
28	Barnevern	10.183	9.083	9.083	9.083	9.207	7.152
SUM		55.857	54.657	54.657	54.657	52.871	55.177

Fordeling sektor oppvekst og utdanning

KOMMENTARER PÅ ENDRING FRA 2022

Lønn inkl. sos. utgifter og refusjoner, endringer

Lønnsutgiftene går opp med tilsammen kr 2,5 mill. i 2023. Dette skyldes økte pensjonsutgifter KLP på kr 1,0 mill. og lønnsoppgjøret i 2022 som gir en økt lønnsutgift på kr 1,0 mill.

Driftsutgifter

Driftsutgiftene øker med kr 0,4 mill. Dette skyldes at kommunene har fått økt økonomisk ansvar gjennom barnevernsreformen beregnet til kr 0,8 mill. Det er en økning på kr 0,25 mill. på lisenser som følge av Fagfornyelsen og nye læreverk. Det er ellers gjort mindre konsekvensjusteringer i hver enhet som gir en netto økning på til sammen kr 0,4 mill.

Driftsinntekter

Driftsinntektene er på samme nivå som i 2022.

Budsjettforutsetninger 2023

Budsjett 2022 er et stramt budsjett for sektoren. Det skal leveres lovpålagte gode tjenester med mindre ressurser. Sektoren har tidligere nedbemannet med bakgrunn i at antall elever i skolene har gått ned. Dette har ført til økt vikarbruk fordi det meste av fraværet må erstattes ved første fravær.

Det er svært usikkert hvordan budsjettet vil slå ut når det gjelder barnevern og barnevernsreformen, men dette er felles for alle landets kommuner.

BUDSJETTERTE DRIFTSTILTAK

	Budsjett	Økonomiplan		
	2023	2024	2025	2026
Oppvekst og utdanning	-1.212.000	-1.212.000	-1.212.000	-1.212.000
Avvikle ordning med skolefrukt				
Fellestjenester grunnskoler (1116)	-126.000	-126.000	-126.000	-126.000
Endring av organiseringen av undervisning				
Koppang skole (2221)	-914.000	-914.000	-914.000	-914.000
Organisering undervisning - 2				
Stor-Elvdal U-Skole (2261)	-86.000	-86.000	-86.000	-86.000
SEUS Voksenopplæring (2265)	-86.000	-86.000	-86.000	-86.000

KOMMENTARER DRIFTSTILTAK

Sektor for oppvekst og utdanning har i likhet med de andre sektorene blitt utfordret på å finne tiltak for å få budsjett 2023 i balanse.

Skolefrukt er et gratis tilbud til alle grunnskoleelever i Stor-Elvdal. Det er ikke lovpålagt å ha gratis skolefrukt, men samtidig er ikke dette en stor utgift for kommunen.

Stor-Elvdal kommune har tre skoler med tilsammen 157 elever. Koppang skole har 101 elever, SEUS 51 elever og Sollia skole har 5 elever pr. 01.11.22.

Sollia skole har hatt en reduksjon på 4 elever med 44 % nedgang, Koppang skole har hatt en reduksjon på 20 elever som er en nedgang på 16 %. På noen trinn er det få elever og Koppang skole er i gang med å se på organiseringen av undervisningen for å sikre best mulig utnyttelse av ressursene. SEUS har en reduksjon på 1 elev som er en nedgang på 1,9 %.

I Voksenopplæringen er det 13 deltakere pr. november- 22. Det er fire deltakere med rett og plikt, 2 deltakere i grunnskole for voksne og 7 deltakere som er arbeidsinnvandrere. Fra 2020 ble Voksenopplæringen lagt under Stor-Elvdal ungdomsskole og det ses på hvordan man kan organisere undervisningen i tettere samarbeid med SEUS.

Antall barn i barnehage har også gått ned med til sammen 12 barn 0-6 år pr 15.12.2021. Koppang barnehage har hatt en reduksjon på 10 barn som utgjør en nedgang på 25 %, Sollia barnehage 1 barn og Stor-Elvdal naturbarnehage har hatt nedgang med 1 barn. Sektoren nedbemannet som følge av færre barn i barnehage og grunnskole for budsjett 2020 med til sammen 5,2 årsverk.

Med dagens skolestruktur er det lite rom for å ta ned driftsutgiftene. Utredning 1-10 skole kommer til ny politisk behandling i slutten av november og utredning skoledrift Sollia skole er ferdig med politisk vedtak om at skolen skal videreutvikles med 1.-7. trinn.

Utfordringer og muligheter i økonomiplanperioden 2024-2026

Sektoren jobber systematisk med forbedringsarbeid knyttet til å utvikle inkluderende fellesskap som fremmer helse, trivsel og læring for alle. Kommunen har hatt felles nasjonalt tilsyn fra Statsforvalteren når gjelder internkontroll knyttet til kommunens arbeid for å sikre et trygt og godt skolemiljø. Sektoren har fått ekstern bistand i form av veiledning fra Høgskolen Innlandet. I tillegg samarbeider sektoren med sektor Helse og velferd når det gjelder tidlig innsats og utvikling av støttesystemer som sikrer riktig hjelp til riktig tid.

Barnetallene er relativt lave i årene fremover, dette gjør at vi må ha fokus på organisering av tjenestetilbudet med reduserte inntekter for kommunen. 1-10 skole kan være et aktuelt tiltak som kan gi rom for bedre ressursutnyttelse. Det er utfordrende med lite egnede undervisningslokaler til kulturskolen og skolefritidsordningen. Det jobbes med midlertidige løsninger i forbindelse med at barnehagen har flyttet ut og avklaring med tanke på utredning 1-10 skole.

Det er svært utfordrende at det ikke er tilgang på svømmehall på Koppang. Det brukes mye tid på organisere svømmetilbud i Rendalen. Svømmehallen der er mindre slik at vi må dele elevene i mindre grupper. Elevene mister minst en undervisningstime pr dag det er svømming og skolene har et minimumstimetall fra før. I tillegg er det skysskostnader og ekstra lærertimer.

Med bakgrunn i små kompetansemiljøer i en liten kommune er det avgjørende å ha et godt regionalt samarbeid og at det er kontinuerlig fokus på faglig samarbeid på tvers av enheter og kommuner. Kommunen må jobbe spesifikt med en interkommunal løsning på barnevern.

Sektoren har utfordringer med å rekruttere ansatte med undervisningskompetanse i alle fag i grunnskolen og det er også utfordringer med rekruttering av ansatte med godkjent utdanning på barnehageområdet.

10.4 MÅLSETTINGER

Fokusmål	Måleindikatorer	Tiltak 2023	Ønsket resultat	Laveste aksepterte resultat	Ikke godkjent resultat	Resultat 2023
God økonomistyring	Avvik i forhold til budsjett	Sikre god tertialrapportering gjennom året som fanger opp vesentlige endringer.	+/-1%	-3%	-5%	
Personal	Sykefravær	Følge opp sykefravær i henhold til IA-avtalen. Sikre at rutiner blir Sikre god tilrettelegging	6%	8%	9%	
Nødvendig kompetanse	Utdanning: Andel barnehagelærere med godkjent utdanning og andel lærere med godkjent lærerutdanning, 1.-10. trinn. Andel lærere med norsk som andrespråk i voksenopplæringen. Andel fagarbeidere med godkjent utdanning i barnehage og skole	Legge til rette for videreutdanning for barnehagelærere og lærere. Bruke kompetanseplanen aktivt for å sikre riktig kompetanse.	100 %	85 %	80 %	
God kvalitet	Avgangskarakterer: Snitt grunnskolepoeng (10.trinn)	Kontinuerlig forbedringsarbeid i barnehage og skole. Kollektivt utviklingsarbeid Barnehagene fullfører Kultur for læring. Skolene gjennomfører Miljøløyper. Alle barnehagelærere, lærere skoleledere og skoleeier arbeider i profesjonelle læringsfellesskap. Aktiv bruk av data i planlegging av opplegg i barnehagen og i undervisningen. Bruk av pedagogisk analyse for å sikre gode tiltak som er basert på forskning.	42	40	38	

Fokusmål	Måleindikatorer	Tiltak 2023	Ønsket resultat	Laveste aksepterte resultat	Ikke godkjent resultat	Resultat 2023
God kvalitet	Frafall: Andel elever fra kommunen som har fullført og bestått videregående innen fem år	Sikre god rådgivning slik at elevene settes i stand til å ta riktig valg av videregående opplæring.	100 %	80 %	75 %	
		Sikre god overgang mellom barnehage/grunnskole/videregående.				
		Sikre godt samarbeid med videregående skoler.				
		Sikre at elevene har gode grunnleggende ferdigheter.				
	Spesialpedagogisk hjelp: Andel barn og elever med spesialpedagogisk hjelp	Sikre barnehagebarn et godt tilrettelagt tilbud og elevene god tilpasset opplæring gjennom arbeidet med kontinuerlig forbedring i barnehagen og grunnskolen i Stor-Elvdal.	8 %	12 %	15 %	
	Barnevern: Andel undersøkelser m behandlingstid under 3 mnd.	Sikre gode rutiner for undersøkelser	100%	80%	70%	
		Sikre gode rutiner for rapportering i fagsystemet				
		Sikre godt systemarbeid på alle områder innen barnevern				
		Sikre god avvikshåndtering				
		Sikre god saksbehandling				
		Sikre godt samarbeid med andre kommuner				

11 HELSE OG VELFERD

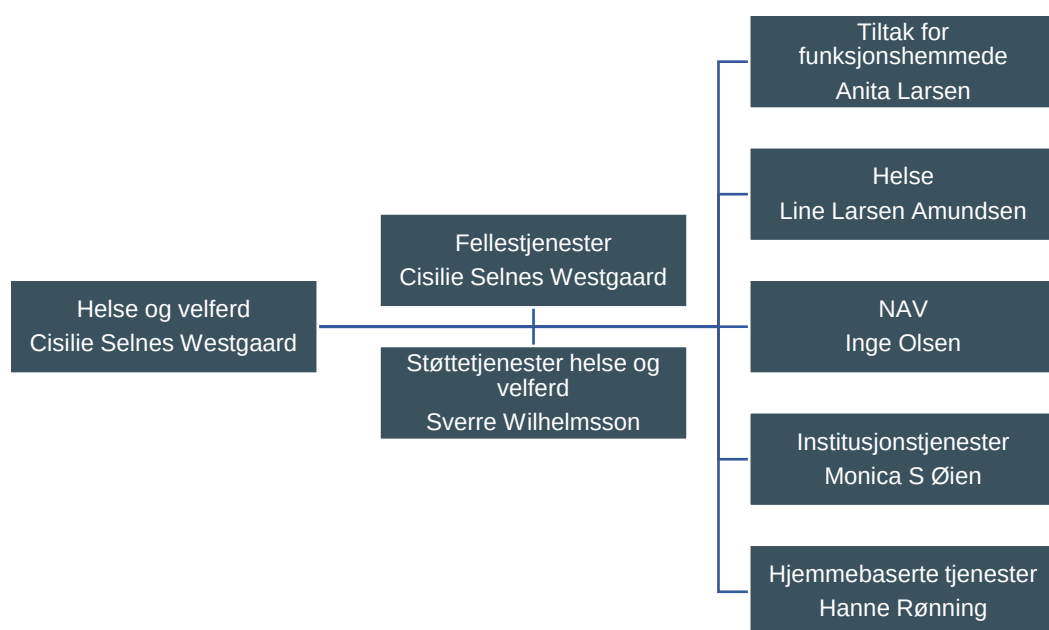
11.1 KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL

Behovene til innbyggerne vil øke mer enn tilgjengelige økonomiske og menneskelige ressurser i årene som kommer. Kommunens handlingsfrihet vil begrenses. Kommuneplanen legger grunnlaget for å sikre forsvarlige tjenester innen tilgjengelige ressursrammer, slik at innbyggerne skal få de tjenester de har krav på.

Økt selvhjelpenhet, mestring og læring er strategier for å gi en bedre livssituasjon for kommunens innbyggere og redusere behovet for offentlige tjenester. Hovedmålet handler om å dreie kommunens tjenestetilbud fra en tradisjonell utførerrolle til en tilretteleggerrolle. Innbygger og bruker skal i størst mulig grad mestre sin livssituasjon ut fra den enkeltes forutsetninger.

Stor-Elvdal kommune skal sørge for god dialog og medvirkning for å oppnå økt selvhjelpenhet, mestring og læring for å redusere den enkeltes behov for helse- og omsorgstjenester.

11.2 GENERELT

Fellestjenester består av sektorleder og administrative utgifter i sektoren.

Støttetjenester helse og velferd er en utskillelse av personalansvar fra fellestjenester til fagutvikler, enheten består av fagutvikler, saksbehandlere og tildelerenheten. Tildelerenheten fatter vedtak om tjenester i sektoren basert på søknad, herunder tildeling av hjelpemidler inklusiv velferdsteknologi.

Tiltak for funksjonshemmede består av bolig for mennesker med nedsatt funksjonsevne, brukerstyrt personlig assistanse, omsorgslønn, støttekontakt og avlastning.

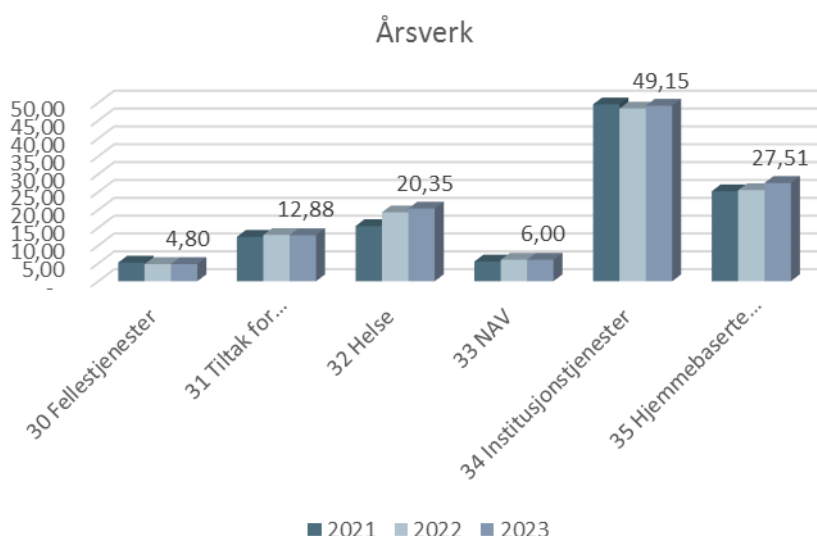
Hjemmebaserte tjenester består av hjemmesykepleie, hjemmehjelp, praktisk bistand, kommunalt hjelpemiddellager og dagsenter.

Helse består av helsestasjonen med helsesykepleier- / jordmortjeneste, rus- og psykisk helsetjeneste, fysioterapi, ergoterapi, legekantor, legevakt og miljørettet helsevern.

NAV yter tjenester innen forvaltning, sosial bistand, flyktningetjeneste, husbankordning og gjeldsrådgiving.

Moratunet sykehjem er en institusjon som gir heldøgns – pleie, omsorg og behandling. Det er totalt 36 plasser avsatt til langtidsopphold, 5 plasser avsatt til behandling eller avlastning av kort varighet, og 1 plass er avsatt til KAD (kommunal akutt døgnplass). I tillegg drifter enheten eget vaskeri / renholdstjeneste og produksjonskjøkken som leverer mat til sykehjemmets pasienter, beboere på bofellesskapet Granheim og øvrige hjemmeboende.

Sektoren har en økning på 3,82 årsverk fra 2022 til 2023 og fordeler seg slik på enhetene (oppgitt tall for 2023 er før eventuelle tiltak).

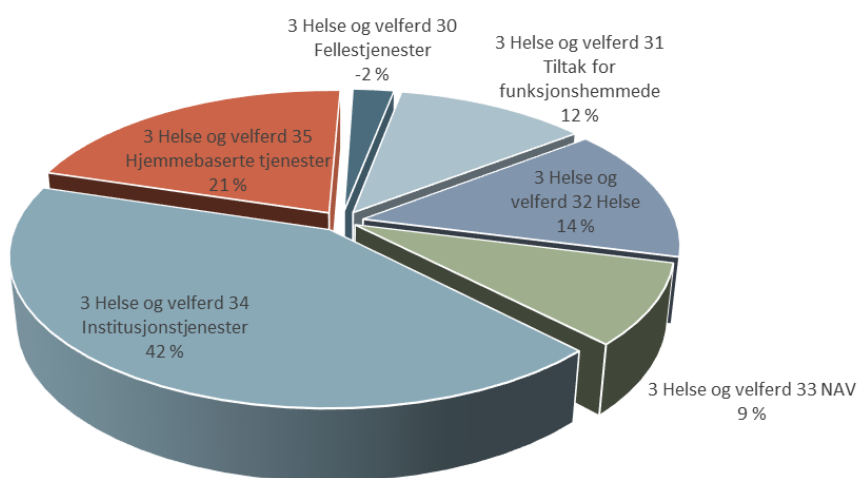
Økning på 3 årsverk innen pleie og omsorg skyldes tiltak for budsjett 2022, og 0,5 årsverk vaktmestertjeneste skyldes overføring av denne ressursen fra sektor for samfunnsutvikling til sektor for helse og velferd.

11.3 ØKONOMIPLAN M/ENDRINGER

(i 1.000 kr)	Budsjet	Økonomiplan				Rev budsjett	Regnskap
		2023	2024	2025	2026	2022	2021
3 Helse og velferd		108.847	103.736	102.573	102.573	92.953	99.475
1 SUM LØNN INKL SOS UTG OG REFUSJONER		100.766	98.315	96.912	96.912	85.577	87.341
2 SUM ØVRIGE DRIFTSUTGIFTER		41.564	37.664	37.664	37.664	27.786	29.153
3 SUM DRIFTSINNTEKTER		-33.483	-32.243	-32.003	-32.003	-20.410	-17.018
SUM		108.847	103.736	102.573	102.573	92.953	99.475

(i 1.000 kr)		Budsjett	Økonomiplan			Rev budsjett	Regnskap
		2023	2024	2025	2026	2022	2021
3 Helse og velferd		108.847	103.736	102.573	102.573	92.953	99.475
30 Fellestjenester		-2.788	-7.899	-9.062	-9.062	-1.206	-494
31 Tiltak for funksjonshemmede		13.355	13.355	13.355	13.355	10.621	8.310
32 Helse		17.377	17.377	17.377	17.377	17.204	21.747
33 NAV		9.843	9.843	9.843	9.843	6.291	6.935
34 Institusjonstjenester		47.577	47.577	47.577	47.577	39.411	41.199
35 Hjemmebaserte tjenester		23.483	23.483	23.483	23.483	20.632	21.778
SUM		108.847	103.736	102.573	102.573	92.953	99.475

Fordeling sektor Helse og Velferd

KOMMENTARER PÅ ENDRING FRA 2022

Lønn inkl. sos utgifter og refusjoner, endringer

Lønnsbudsjettet er totalt sett økt med kr 15 mill. Dette skyldes i hovedsak lønnsoppgjør gjeldende både 2022 og 2023, der noe av økningen er økte kostnader på tilleggslønn for turnuspersonell. Økningen inkluderer også økte pensjonskostnader. Økt lønnsbudsjett er også et resultat av tiltak i fjorårets budsjett med en økning på 3 årsverk i pleie og omsorg, 1 årsverk i rus og psykisk helse (finansiert med eksterne midler), 0,5 årsverk økning helsesykepleierressurs (overført fra sektor for oppvekst og utdanning) og 0,5 årsverk vaktmestertjeneste (overført fra sektor for samfunnsutvikling).

Driftsutgifter

Driftsbudsjettet er økt med totalt kr 13,7 mill. Dette skyldes i hovedsak økte kostnader knyttet til ressurskrevende tjenester.

Driftsinntekter

Driftsinntekter er økt med kr 13 mill. Dette skyldes økt refusjon fra staten knyttet til ressurskrevende tjenester. Dette er en ordning som skal legge til rette for at kommunene kan gi et godt tjenestetilbud til mottakere som har krav på omfattende helse- og omsorgstjenester. Refusjon utbetales året etter at tjenesten er utført. Kommunen må selv betale en egenandel på kr. 1.470.000 deretter refunderer staten inntil 80 % av direkte dokumenterte lønnskostnader.

Budsjettforutsetninger 2023

Fra 1.1.21 ble tidligere sektor for Helse- omsorg- og velferd og sektor for Institusjon- og hjemmebaserte tjenester til en samlet sektor - Helse og velferd.

Rådmannen ga et mandat for omorganiseringen der Stor-Elvdal kommune skal drive innovativt og effektivt i alle ledd av organisasjonen. Utstrakt bruk av kompetanse og hensiktsmessig teknologi er blant tiltakene. Med fokus på brukerne av tjenestene, er ressursbruk på tvers av enheter i sektoren viktig for å løse komplekse tjenester og for en mer effektiv ressursutnyttelse. Mandatet er styrende for organisering av tjenestene i sektoren i tillegg til at all tjenesteyting er basert på lovverk og lokale retningslinjer.

I løpet av 2022 har behovet for tjenesteyting innen ressurskrevende tjenester økt betydelig, og er nå på et nivå langt over det budsjetttrammen for inneværende år rommer. Det er nødvendig å effektivisere tjenesten i alle ledd med mål om å frigjøre mer ressurser til bruk innen dette området. I tillegg er det en forventet utgiftsøkning som følge av en stadig eldre befolkning, samt overføring av oppgaver fra spesialisthelsetjenesten til kommunen.

Det er en målsetting for sektoren å levere tjenester på en mest mulig effektiv måte med nødvendig kvalitet. Det søkes samarbeid også utenfor sektoren dersom det er hensiktsmessig. Et eksempel på dette er prosjektet «barn og unges psykiske helse og læringsmiljø» i samarbeid med sektor for oppvekst og utdanning. En forventet økning i utgiftsbehov i sektoren forutsetter fokus på tidlig innsats og forebyggende tiltak for å redusere eller utsette innbyggernes behov for kommunale helsetjenester.

Budsjetterte driftstiltak

	Budsjett		Økonomiplan	
	2023	2024	2025	2026
Helse og velferd	-2.211.000	-4.422.000	-5.585.000	-5.585.000
Reduksjon av stillingsressurser				
Sykehjem - drift (3221)	-739.000	-739.000	-739.000	-739.000
Reduksjon av fire sykehjemsplasser				
Sykehjem - drift (3221)	-	-1.163.000	-2.326.000	-2.326.000
Felles bemanningsplan sykehjem hjemmebaserte tjenester				
Sykehjem - drift (3221)	-522.000	-1.570.000	-1.570.000	-1.570.000
Reduksjon vakante stillinger NAV				
Sosialkontoret (3411)	-950.000	-950.000	-950.000	-950.000

KOMMENTARER TIL DRIFTSTILTAK

- Reduksjon av fire sykehjemsplasser
I Stor-Elvdal kommune er det relativt mange sykehjemsplasser i forhold til innbyggertallet. Dette skyldes blant annet en spredt bosetting og store avstander mellom innbyggeren og tjenesteytingen. Dagens utvikling med nedgang i innbyggertall og tilflytting fra grendene til Koppang kan bidra til at folk kan bo hjemme lengre og få helsehjelp der. Dette gir mulighet for redusert antall sykehjemsplasser. En reduksjon med fire sykehjemsplasser gir en mindreinntekt når det gjelder egenbetaling og en redusert utgift på medisiner og utstyr. Reduksjonen i antall sykehjemsplasser gir rom for å redusere bemanning tilsvarende 2,87 årsverk.

- Redusert bemanning i NAV
NAV – kontoret er relativt godt bemannet sett opp mot befolkningsgrunnlaget. Det har vært gjennomført en prosess der nåværende arbeidsform og oppgavefordeling gir rom for å ta ned stillingshjemler ved naturlig avgang.
- Reduksjon stillingsressurser sykehjem
Gjennomgang av turnus og oppgaver gjør det mulig å samle vakante stillingsressurser som kan fjernes uten for stor påvirkning på tjenesten.
- Felles bemanningsplan i pleie og omsorg
Ved bygging av nye omsorgsboliger og nytt helsehus forutsettes en bedre utnytting av ressursene. Effekten av samlokalisering tas ut før huset er ferdig for at vi skal kunne frigjøre ressurser til å få byggeprosjektet gjennomført. Felles bemanningsplan og investering i mer velferdsteknologi vil gjøre det mulig å redusere antall nattevakter og vikarbruk ved at personalet er i stand til å yte tjenester på flere steder. Felles bruk av personell vil også øke den felles kompetansen i sektoren ved at kunnskap deles mellom flere.

Organisatoriske endringer

- Utprøving av felles ledelse mellom enhet helse og korttidsavdeling på sykehjemmet er avsluttet og det er en enhetsleder for hele sykehjemmet. Enhet helse fortsetter med lederen som har prøvd ut felles ledelse. Prosessen og konkusjonen har vært et samarbeid mellom arbeidsgiver og ansattrepresentanter.

Utfordringer og muligheter i økonomiplanperioden 2024-2026

Målsettingen i sektoren er å sette innbyggere i stand til å ta større ansvar for eget liv og helse slik det er vedtatt i kommuneplanen. Dette kan gjøres ved bruk av dialog og medvirkning.

Hovedutfordringen er:

- Rekruttering av rett kompetanse
- Opprettholde kvalitet på tjenesten

Byggeprosjektet helsehus og omsorgsboliger forutsettes å stå ferdig i løpet av 2025. Samlokalisering forventes å gi ytterligere synergieffekter enn det som er nevnt som budsjetttiltak. I tillegg vil det være en viktig faktor for rekruttering å kunne tilby et bredt og kompetent fagmiljø til helsepersonell. Samlokaliseringen vil også gi store muligheter for fagutveksling på tvers av tjenesteområder som vil innebære en kvalitetsforbedring for pasienten og en bedre flyt i tjenesten. Det overordnede målet er at flere av våre innbyggere skal mestre eget liv med mindre behov for kommunal bistand. Vi kan da frigjøre ressurser som kan rettes inn mot pasienter som er kronisk syke og har et økt behov for helsehjelp. Det aller viktigste er allikevel å frigjøre ressurser som gir mulighet for mer fokus på folkehelse og forebygging slik at færre av våre innbyggere får behov for tjenester.

11.4 MÅLSETTINGER

Fokusmål	Måleindikatorer	Tiltak 2023	Ønsket resultat	Laveste aksepterte resultat	Ikke godkjent resultat	Resultat 2023
God økonomistyring	Avvik i forhold til budsjett	Sikre god måneds og tertial - rapportering gjennom året, og foreslå tiltak hvis nødvendig.	+/- 1%	+/-3 %	+/- 5 %	
Personal	Sykefravær	Følge opp, og forebygge sykefravær i henhold til IA-	under 8 %	12 %	14 %	
		Sikre at vedtatte rutiner bli fulgt				
		Bruke resultatet av medarbeiderundersøkelsen 10-faktor til å videreutvikle samhandling mellom ansatte, og mellom ansatte og ledere.				
Nødvendig kompetanse	Bemanning: Antall ansatte med relevant fagutdanning i aktuell tjeneste	Utvikle strategi for å beholde og rekruttere ansatte med ønsket kompetanse.	100 %	75 %	70 %	
Kontinuerlig forbedringsarbeid	Antall klager / medhold i klagesaker. Endring på bakgrunn av avviksmeldinger. Resultat av brukerundersøkelser.	Tjenestenivået er tilpasset de økonomiske rammene, men opprettholder eller øker kvalitet på arbeidet.	Implementering av reformen: Leve hele livet. Gode pasientforløp uten reinnleggelser. Kontinuerlig forbedring. Unngå ventelister på tjenester det er fattet vedtak på.	Økning i antall klager som ikke gir kommunen medhold	At tjenesten ikke er i henhold til lov og forskrift	
Innføre teknologi / innovasjon som gjør det mulig å yte tjenester til en økende pasientgruppe.	Utvikle mål for sektoren der kunnskap om teknologiske muligheter økes i personal- og brukergruppen.	Anvende ny teknologi. Delta i den teknologiske utviklingen i samarbeid med eksterne aktører.	Anvendt flere teknologiske verktøy i hele sektoren	Implementering av teknologiske hjelpemidler i tjenesten	Mangel på teknologisk fremskritt	

12 SAMFUNNSUTVIKLING

12.1 KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL

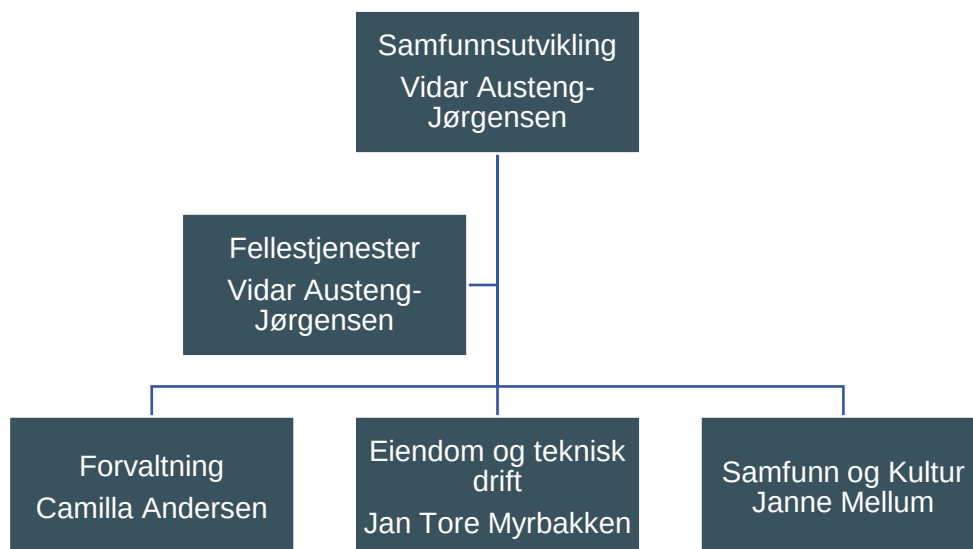
Fram mot år 2100 vil Norge få et varmere klima, med mer nedbør, kortere snøsesong, minkende isbreer, endret flommønster og stigende havnivå. At samfunnet er klimatilpasset, betyr at det er i stand til å begrense eller unngå ulemper som følge av klimaet og å utnytte nye muligheter. Kommunen må omstille seg til grønnere tankegang og økonomi og må tilpasse seg endringene som kommer i form av våtere klima med mere ekstremvær og flere flomtopper. Stor-Elvdal kommune har store fornybare biologiske ressurser som skog, jord, husdyr og planter. Det bør arbeides for at det tilrettelegges bedre for produksjon og foredling basert på disse ressursene.

Rullering av kommunedelplan for klima- og energi foregår parallelt med kommuneplanen.

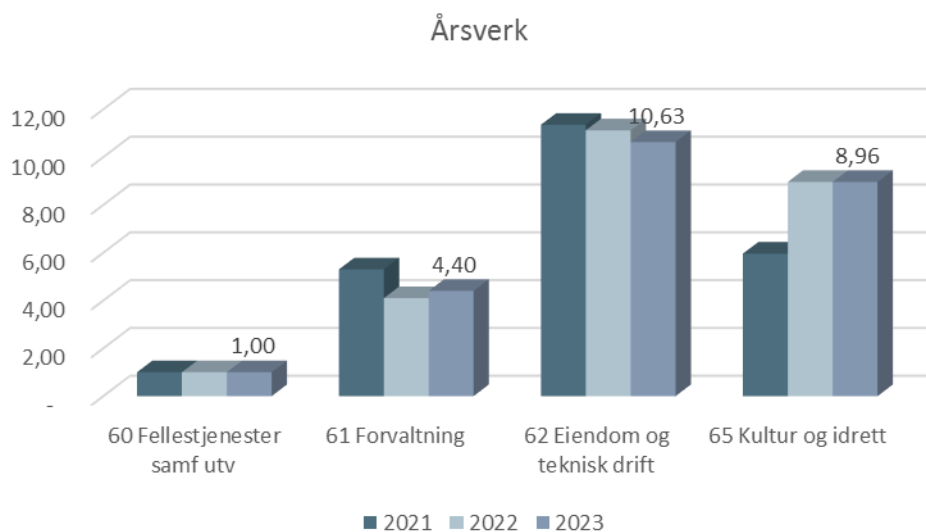
Stor-Elvdal kommune skal bidra til å oppfylle nasjonale miljømål, være en foregangskommune som planlegger for et klima i endring og en grønnere hverdag.

12.2 GENERELT

Sektor for samfunnsutvikling består av 3 enheter: Forvaltning, eiendom og kommunalteknisk drift og samfunn og kultur. Under enhet eiendom og kommunalteknisk drift, ligger selvkostområdene vann, avløp og renovasjon (VAR). Sektoren har ansvar for eiendomsskattekontoret og rovdysenter. Sektorens tjenester er viktige for kommunens egen drift og kommunes rolle når det gjelder planlegging og samfunnsutvikling.

Årsverksendringer 2022-2023 på sektoren er redusert med 50% stilling vaktmester, den ble overført til sektor for helse. I tillegg er 100% stilling innen næring overflyttet til administrasjon under kommunedirektøren. Det er 24,99 årsverk i sektor Samfunnsutvikling for 2023. De som inngår i årsverkene fordeler seg slik på enhetene i 2023:

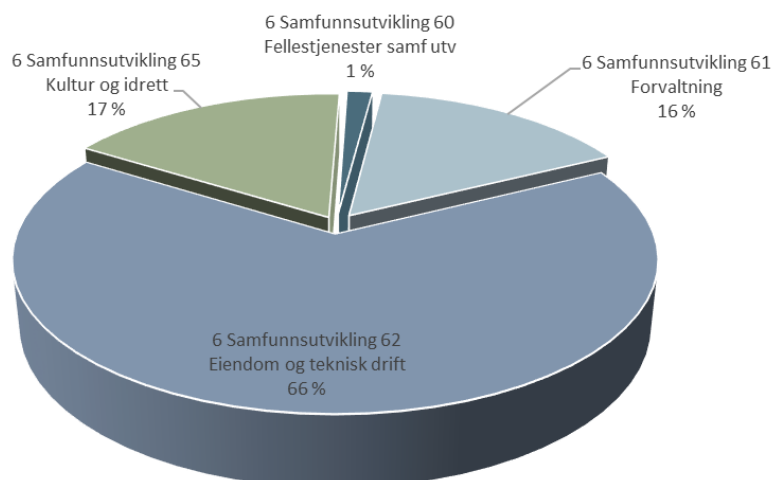
For enhet forvaltning ble stillinger flyttet over til selvkost fra og med 2022. Dette på grunn av nye regler rundt selvkostberegning av stillinger som tilhørte enheten.

12.3 ØKONOMIPLAN M/ENDRINGER

(i 1.000 kr)		Budsjett	Økonomiplan				Rev budsjett	Regnskap
		2023	2024	2025	2026		2022	2021
6	Samfunnsutvikling	26.981	25.613	25.613	24.918		24.693	26.975
1	SUM LØNN INKL SOS UTG OG REFUSJONER	17.614	17.322	17.322	17.322		16.233	18.043
2	SUM ØVRIGE DRIFTSUTGIFTER	24.528	23.246	23.246	22.651		23.073	25.454
3	SUM DRIFTSINNTEKTER	-15.161	-14.955	-14.955	-15.055		-14.613	-16.522
SUM		26.981	25.613	25.613	24.918		24.693	26.975

(i 1.000 kr)		Budsjett	Økonomiplan				Rev budsjett	Regnskap
		2023	2024	2025	2026		2022	2021
6	Samfunnsutvikling	26.981	25.613	25.613	24.918		24.693	26.975
60	Fellestjenester samf utv	398	398	398	398		514	845
61	Forvaltning	4.797	4.797	4.797	4.797		3.764	4.063
62	Eiendom og teknisk drift	17.373	16.155	16.155	15.460		16.212	17.269
65	Kultur og idrett	4.413	4.263	4.263	4.263		4.203	4.798
SUM		26.981	25.613	25.613	24.918		24.693	26.975

Fordeling sektor Samfunnsutvikling

KOMMENTARER PÅ ENDRING FRA 2022

Lønn inkl. sos. utgifter og refusjoner, endringer

Lønnskostnaden økes med 1,4 mill. Dette skyldes i stor grad høyere lønns og pensjonskostnad for inneværende år. I tillegg er det gjort en endring fra og med 2023 hvor de samme kostnadene for neste år er budsjettet på sektornivå mot tidligere finansbudsjett. Det avsettes kr. 1,198 mill. fra drift til investering som skyldes egeninnsats i investeringsprosjektene.

Det er overført lønnsmidler fra selvkostområdet til enhet forvaltning (0,3 stilling) som en allokering i forhold til krav for føring av selvkostområdene. Enhet eiendom har overført 0,5 stilling til enhet institusjon.

Driftsutgifter

Driftsutgiftene øker totalt med ca. kr.1,5 mill. fra 2022 til 2023. Økningen skyldes delvis økte energikostnader. Det er og budsjettet en økning på vedlikehold av eksisterende bygningsmasse tilsvarende ca. kr 0,8 mill.

Driftsinntekter

Driftsinntektene øker med kr 0.548 mill. fra 2022 til 2023. Det skyldes økte inntekter på utleieboliger.

Budsjettforutsetninger 2023

Vi kan opprettholde normal løpende drift av kommunens eiendommer med dagens budsjett med unntak av gjennomføring av større vedlikeholdsoppgaver. Dette kan vi gjøre under forutsetning av store oppgraderinger/nybygning av formålsbygg i årene fremover.

Enhet forvaltning og VAR området er i stor grad selvfinansierende gjennom gebyrer. Kostnaden på gebyrene reguleres i takt med økte driftskostnader på oppgaven.

Budsjetterte tiltak 2023

	Budsjett	Økonomiplan		
	2023	2024	2025	2026
Samfunnsutvikling	-312 000	-1 530 000	-1 530 000	-1 530 000
Teknisk kontor (6111)	-733 000	-733 000	-733 000	-733 000
Eiendomsforvaltning (6215)	-465 000	-465 000	-465 000	-465 000
Effektivisering av eiendomstjenester				
Eiendomsforvaltning (6215)	-	-292 000	-292 000	-292 000
Reduksjon tilskudd lag/foreninger				
Idrettslag og anlegg (1283)	-200 000	-200 000	-200 000	-200 000
Kunst og kulturformidling (1286)	-90 000	-90 000	-90 000	-90 000
Stenge gatelys				
Vei og gatelys (6521)	-360 000	-360 000	-360 000	-360 000
Stenge gml videregående				
Skoleveien 42 (6242)	-235 000	-428 000	-428 000	-428 000
Vedlikehold av bygg				
Myrvang (6211)	80 000	-	-	-
Trygde og omsorgsboliger (6251)	147 000	-	-	-
Moratunet sykehjem (6252)	60 000	-	-	-
Storstua, bygget (6266)	426 000	-	-	-
Stor-Elvdal ungdomsskole (6276)	20 000	-	-	-
Øke kinobilletter				
Økte inntekter Storstua				
Storstua, utleie (1297)	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000

KOMMENTARER TILTAK

- Avvikle skyssordning fritidsklubb, fritidsklubb ansvar 1271. Besparende tiltak på ikke lovpålagt oppgave.
- Effektivisering av eiendomstjenester, eiendomsforvaltning ansvar 6215. På bakgrunn av planlagt reduksjon av eiendomsmasse vil vi kunne få en effekt av disse fra 2024. Dette vil utgjøre en besparelse på minimum ca. kr. 0,3 mill.
- Reduksjon tilskudd lag og foreninger. Besparende tiltak på ikke lovbestemte oppgaver tilsvarende samlet beløp på kr. 0,29 mill.
- Stenge gatelys. Ved å nedstenge alt av gatelys vil vi kunne spare ca. kr 0,36 mill. årlig. Dette basert på snittpris strøm for 2022. En endring av strømpris i forhold til snittpris 2022 vil endre beløp på tiltaket.
- Stenge gamle videregående skole. Effekten av å avvikle bygget for daglig bruk vil gi en helårseffekt fra 2024 tilsvarende en reduksjon på ca. kr 0,43 mill. Dette er driftskostnader utenom lønnsmidler.

- Vedlikeholde bygg. Som et tiltak for å komme opp til et bevarende vedlikehold av kommunens bygningsmasse, øremerkes det for budsjettåret 2023 en kostnad på kr 0,733 mill. på driftsprosjekter. Dette fordeler seg mot bygg som vi har definert som fremtidige bygg i kommunens besittelse.
- Økte inntekter Storstua, Storstua utleie (ansvar 1297). Ved å kunne ta betaling for all utleie av Storstua, også leie for lag og foreninger som inkluderer barn og unge under 18 år, vil vi kunne øke årlig inntekt med minimum kr 0,1 mill.

Utfordringer og muligheter i økonomiplanperioden 2024-2026

- Gamle eiendommer i dårlig stand er forholdsvis dyre å drifte. Etterslep på vedlikehold.
- Betydelig prisoppgang på byggevarer medfører økte kostnader på vedlikehold og nybygg.
- Kraftig prisvekst på energi skaper merkostnad og økonomisk usikkerhet. Dette kombinert med forholdsvis store arealer i forhold til antall brukere er kostnadsdrivende.
- Ustabil verdensbilde medfører knapphet på enkelte komponenter og dertil prispress.
- Gammelt VA anlegg er uforutsigbart med tanke på planlegging av vedlikeholdsarbeid.
- Gammelt VA anlegg skaper uforutsigbarhet i vannleveranse i forhold til stabilitet og kvalitet.

12.4 MÅLSETTINGER

Fokusmål	Måleindikatorer	Tiltak 2023	Ønsket resultat	Laveste aksepterte resultat	Ikke godkjent resultat	Resultat 2023
God økonomistyring	Avvik i forhold til budsjett	Sikre god tertialrapportering gjennom året som fanger opp vesentlige endringer.	+/- 2 % avvik	5 % avvik	>5 %	
	Salg av eiendom	Gjennomføre salg av kommunal eiendom	kr 4 mill.	kr 3 mill.	kr 2 mill.	
Personal	Sykefravær	Sikre god tilrettelegging og godt arbeidsmiljø.	< 4 %	5 %	6 %	
God kvalitet	Brudd i vannleveransen - snitt timer per år per innbygger	Målsettes iht. oppgradering i saneringsplanen.	0-3 t/år/innb.	3-4 t/år/innb.	>4 t/år/innb.	
	Antall registrerte avvik på behandlingstid på byggesaker innenfor gjeldende lovverk.	Gode rutiner og prosedyrer.	< 1	5	10	

13 SELVKOST

13.1 ØKONOMIPLAN M/ENDRINGER

Stor-Elvdal kommune beregner kommunale gebyrer i tråd med forskrift om beregning av selvkost. Selvkost innebærer at ekstrakostnadene som kommunen påføres ved å produsere en bestemt tjeneste skal dekkes av gebyrene som brukerne av tjenestene betaler. Kommunen har ikke anledning til å tjene penger på tjenestene.

(i 1.000 kr)		Budsjett	Økonomiplan				Rev budsjett	Regnskap
		2023	2024	2025	2026		2022	2021
7 Selvkost		-1.078	-1.699	-2.267	-2.267		-2.801	-679
1 SUM LØNN INKL SOS UTG OG REFUSJONER		4.169	4.061	4.165	4.165		4.020	2.742
2 SUM ØVRIGE DRIFTSUTGIFTER		12.435	12.717	12.998	12.998		10.464	10.297
3 SUM DRIFTSINNTEKTER		-17.682	-18.477	-19.430	-19.430		-17.285	-13.718
SUM		-1.078	-1.699	-2.267	-2.267		-2.801	-679

(i 1.000 kr)		Budsjett	Økonomiplan				Rev budsjett	Regnskap
		2023	2024	2025	2026		2022	2021
7 Selvkost		-1.078	-1.699	-2.267	-2.267		-2.801	-679
71 Selvkost - VAR		-1.109	-1.730	-2.298	-2.298		-2.261	-679
72 Selvkost - Forvaltning		31	31	31	31		-540	-
SUM		-1.078	-1.699	-2.267	-2.267		-2.801	-679

Sum i oversikten over har et avvik mot budsjettskjema 1B noe som skyldes avskrivninger og bruk /avsetning av fond.

KOMMENTARER PÅ ENDRING FRA 2022

Lønn inkl. sos. utgifter og refusjoner, endringer

Lønnskostnaden økes med kr 0,15 mill. Dette skyldes i stor grad høyere lønns og pensjonskostnad for inneværende år. I tillegg er det gjort en endring fra og med 2023 hvor de samme kostnadene for neste år er budsjettet på sektornivå mot tidligere finansbudsjett. Det er overført lønnsmidler fra selvkostområdet til enhet forvaltning (0,3 stilling) som en allokering i forhold til krav for føring av selvkostområdene.

Driftsutgifter

Driftsutgiftene øker totalt med ca. kr.1,97 mill. fra 2022 til 2023. Økningen skyldes delvis økte energikostnader ca. kr 0,37 mill. og økning av kostnader til FIAS kr 0,792 mill. Resten skyldes økte vedlikeholdskostnader samt kapitalkostnader og avskrivningskostnader tilknyttet nye og gamle investeringer.

Driftsinntekter

Driftsinntektene øker med kr 0.397 mill. fra 2022 til 2023. Det skyldes økte inntekter på gebyrer.

Selvkostområdet er kommentert i vedlegg 1.

Endring av regnskapsprinsipp om føring av indirekte kostnader jf. kostraveilderen gjør at dette området nå fremstår med et overskudd som tidligere har blitt bokført som indirekte kostnader.

14 INVESTERINGER

14.1 BEVILGNINGSOVERSIKT – INVESTERING

(i 1.000 kr)	Budsjett 2023	2024	Økonomiplan 2025	2026	Rev budsjett 2022	Regnskap 2021
Investeringer i varige driftsmidler	61 752	99 420	67 118	800	69 328	22 893
Tilskudd til andres investeringer	-	-	-	-	-	-
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	760	760	760	760	760	711
Utlån av egne midler	-	-	-	-	-	-
Avdrag på lån	790	790	790	790	1 277	-
SUM INVESTERINGSUTGIFTER	63 302	100 970	68 668	2 350	71 365	23 604
Kompensasjon for merverdiavgift	-7 880	-12 333	-10 000	-	-12 520	-3 973
Tilskudd fra andre	-429	-	-43 000	-	-	-
Salg av varige driftsmidler	-2 000	-2 000	-	-	-3 250	-530
Salg av finansielle anleggsmidler	-	-	-	-	-	-
Utdeling fra selskaper	-	-	-	-	-	-
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-790	-790	-790	-790	-790	-
Bruk av lån	-49 943	-83 587	-14 118	-800	-53 558	-16 330
SUM INVESTERINGSINNTEKTER	-61 042	-98 710	-67 908	-1 590	-70 118	-20 833
Videreutlån	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	-
Bruk av lån til videreutlån	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500	-
Avdrag på lån til videreutlån	-	-	-	-	-	787
Mottatte avdrag på videreutlån	-	-	-	-	-	-869
NETTO UTGIFTER VIDEREUTLÅN	-	-	-	-	-	-82
Overføring fra drift	-760	-760	-760	-760	-3 306	-1 171
Avsetninger til bundne investeringsfond	-	-	-	-	-	82
Bruk av bundne investeringsfond	-	-	-	-	-	-
Avsetninger til ubundet investeringsfond	-	-	-	-	-	-
Bruk av ubundet investeringsfond	-1 500	-1 500	-	-	-	-
Dekning av tidligere års udekket beløp	-	-	-	-	2 059	459
SUM OVERFØRING FRA DRIFT OG NETTO	-2 260	-2 260	-760	-760	-1 247	-629
FREMFØRT TIL INNDEKNING (UDEKKET BE	-	-	-	-	-	2 059

14.2 BUDSJETTSKJEMA 2B – INVESTERINGSBUDSJETT, FORDELING

	Budsjett	Økonomiplan		
	2023	2024	2025	2026
1 Administrasjonen	4 000	3 000	1 500	-
011192 SÅTE investeringer	1 500	1 000	-	-
011193 Endring/bytte av Ikt samarbeid	1 500	1 500	1 500	-
012101 Tjenestebiler (bytte/nye)	1 000	500	-	-
3 Helse og velferd	700	-	-	-
118201 VFT - prosjekt - Tildelerenheten	700	-	-	-
6 Samfunnsutvikling	50 852	85 520	64 218	-
062108 Ombygging sikkerhet NAV, Myrvang/OSK	400	-	-	-
062501 Nye omsorgsboliger (2015)	40 865	83 520	64 218	-
062508 Moratunet - Ny heis	1 800	-	-	-
062661 Nytt gulv idrettshall - Storstua	1 287	-	-	-
065205 Utskifting av gatelys	5 000	2 000		
066401 Digitalisering - eiendomsarkiv	1 500	-	-	-
7 Selvkost	6 200	10 900	1 400	800
063103 Vann - reservevannkilde	500	3 500	-	-
063105 Vann - ledningsnett	1 400	1 400	1 400	800
063106 Vann - oppgradering vannverk Steinvik	-	1 000	-	-
063107 Vann - sonevannmåler	1 000	1 000	-	-
063109 Vann - ledningsnett Bøveien	-	1 000	-	-
063110 Vann - ledningsnett Øvre Båsrøstvei	-	3 000	-	-
063203 Spillvannsledning Østerdalsbruket	3 300	-	-	-
Totalsum	61 752	99 420	67 118	800

BESKRIVELSE AV TILTAK I INVESTERINGSBUDSJETTET

VIDEREFØRING FRA TIDLIGERE INVESTERINGSBUDSJETTER:

Dersom det er noen prosjekter som pågår over flere år blir dette justert fra 2022, jf. egen sak som fremmes for kommunestyret 14. desember 2022. Disse må eventuelt innarbeides i årsbudsjettet 2023.

ADMINISTRASJON

Såte – investeringer og «reisen til skyen» (prosjekt 011192 og 011193)

Kommunedirektøren legger frem egen sak i forhold til videre SÅTE samarbeid med fokus på «reisen til skyen» for alle kommunene sammen. Det er derfor tatt hensyn til vår andel av investeringen i budsjettet for 2023. I forhold til dette så ser vi at det er behov for egne ressurser ift forhold til oppfølging i eget hus og at ansatte skal få en god opplevelse ved overganger og nye systemer som blir påkrevet. Disse ressursene vil også være nødvendig hvis oppgradering av IKT systemene skje utenfor dette samarbeidet. For ytterligere informasjon se egen sak på «Reisen til skyen» - SÅTE 2.0. Det samlet sett avsatt 3,0 mill.kr til denne oppgraderingen i 2023.

Tjenestebiler (prosjekt 012101)

Kommunen har et behov for tjenestebiler. Det er også et behov for en større utskifting av de eldste tjenestebilene som kommunen eier. Det vil til enhver tid være en vurdering av behovet for antall tjenestebiler, bruksområder mm. og spesielt om el-biler ved neste utskifting. Det er avsatt 1,0 mill. i 2022 og denne må vurderes løpende i resten av økonomiplan perioden.

SAMFUNNSUTVIKLING

Ombygging sikkerhet NAV, Myrvang/OSK (prosjekt 062108)

Gjennom møter med NAV i forbindelse med avklaringer rundt videre leieforhold i dagens lokaler, ble det stilt krav til sikkerhet og tilpasninger i henhold til NAV's standarder. Det har blitt jobbet med å løse dette i lokalene NAV leier på Myrvang siden høsten 2021, uten å komme til en omforent løsning. Kommunen ble forespurt NAV om andre lokaler som kunne brukes til formålet. NAV har blitt presentert de gamle lokalene til lensmannskontoret i UNI bygget. For å tilfredsstille NAV på deres krav til sikkerhet og tilpasning, må det gjøres noen endringer i lokalene. Denne kostnaden estimeres til kr. 0,4 mill. som også er beløpet det budsjetteres for i 2023.

Nybygg alders-/omsorgsboliger (prosjekt 062501)

Prosjektet ble påbegynt i 2014/2015 og KS 24.08.2015 sak 15/27 vedtok «I den videre utredningen av boliger for heldøgns pleie og omsorg velger Stor-Elvdal kommune å bygge nye omsorgsboliger med tilhørende fellesarealer».

I KS 22.06.2016 sak 16/31 ble det fattet følgende vedtak: «Granheim alderspensjonat rives, og arbeidene gjennomføres som en del av prosjektet med bygging av nye omsorgsboliger. Det tas nærmere stilling til finansiering som en del av den videre prosessen».

Den 03.02.2016 ble vedtatt plassering av boligene ved Moratunet sykehjem og ny reguleringsplan ble vedtatt 09.11.2016. Arbeidet med prosjekteringen av de nye boligene startet opp i 2017 og prosjektet ble lagt ut på anbud høsten 2019. Stor-Elvdal kommune fikk ikke inn noen tilbud. Som følge av den mislykkede konkurransen for de nye omsorgsboligene ble det fremmet ny sak til KS 15.04.2020 sak 20/20 hvor det ble fattet vedtak om at rådmannen gis i oppgave å endre konkurransen for de nye omsorgsboligene i Stor Elvdal. Høsten 2020 var prosjektleder og prosjektgruppe på plass. Prosjektet endret karakter til også å omfatte nytt legesenter/helsehus dels ved utnyttelse av eksisterende Moratunet og dels ved etablering av nytt tilbygg. Kravspesifikasjon og kostnadsestimat er ferdig utarbeidet. Det ble i 2022 fremmet ny sak angående økte rammer til prosjektet. Det ble vedtatt ny ramme tilsvarende ca. kr 189 mill. inkludert tilskudd fra Husbanken og MVA.

Prekvalifisering er gjennomført men ikke offentliggjort. Anbudskonkurranse utsettes til 2023, fordi Husbanken har gitt avslag på vår søknad for inneværende år grunnet oppbrukt ramme. Med bakgrunn i nytt vedtak forskyves budsjetterte midler til kr 40,8 mill. i 2023, kr 83,5 millioner i 2024 og kr. 64,2 mill. i 2025.

Digitalisering – eiendomsarkivet (prosjekt 066401)

Digitalisering av eiendomsarkivet har blitt skjøvet på i økonomiplanen i mange år. Det ble utført en analyse av eiendomsarkivet høsten 2019. Kravspesifikasjon og anbudskonkurranse er gjennomført i 2021. Det er gjennomført anbudskonkurranse i 2022 og kontrakt er signert og prosess startet opp. Det forskyves kr 1,5 mill. til 2023.

Ny heis – Moratunet (prosjekt 062508)

Det ble i 2022 vedtatt bygge ny heis i Moratunet med estimert kostnad på kr. 1,8 mill. Prosjektet vil bli gjennomført i 2023 og budsjetteres i sin helhet der.

Utskifting gatelys (prosjekt 065205)

Prosjektet har vært utsatt på bakgrunn av prioritering av andre prosjekter. Det er estimert og vedtatt en ramme på totalt kr 7 mill. for prosjektet. Det avsettes kr. 5 mill i 2023 og kr 2 mill i 2024.

Nytt gulv idrettshall-Storstua (prosjekt 062661)

Prosjektet har blitt skjøvet på over flere år i påventa av tilskudd gjennom spillemidler. Spillemidler ble tildelt i 2022 og prosjektet vil bli gjennomført i 2023. Det budsjetteres med kr 1,287 mill for 2023.

Salg eiendom (prosjekt 062401)

Det budsjetteres med kr -2 mill. for 2023 på salg av eiendom som vil redusere lånebehovet på nye investeringer.

SELVKOST – VAR

Det er foreslått en investering på 19,3 mill. kroner netto innenfor vann og avløp i økonomiplanperioden.

Vannforsyning –utredning av reservevannkilde for Koppang (prosjekt 063103)

Dublering av vannledningen under Glomma var et pålegg fra Mattilsynet med frist i 2018. Kommunen er i dialog med Mattilsynet og konsulent for å se på muligheten for en reservevannkilde på østsiden av Glomma istedenfor dublering. To uavhengige kilder vil redusere konsekvensene av kvalitetsendringer og øke leveringssikkerheten. Prosjektet er påbegynt. Det avsettes kr. 0,5 mill. i 2023, kr. 3,5 mill. i 2024. Det må etableres en prøvebrønn som må være i drift i minimum 6 måneder før man vet noe om kapasitet og kvalitet til en ny kilde. På bakgrunn av disse resultatene, som trolig vil foreligge i 2024, vil det bli fremmet en egen politisk sak om bygging av reservevannverk for Koppang.

Oppgradering Vann og Avløp – ledningsnett (prosjekt 063105)

Det kan oppstå hendelser på vann- og avløpsnettet i løpet av året som bør løses på en annen måte enn kun å reparere skaden. Å etablere en kum, skifte et ledningsstrek eller strømpereovering kan være en mer hensiktsmessig løsning der og da. Disse midlene blir derfor en bufferkonto som gir oss mulighet til å ta raske og mer fremtidsrettede beslutninger ved akutte hendelser. Oppgradering av ledningsnett høre hjemme under investering. Det er avsatt kr 0,5 mill. på vann og 0,5 mill. på avløp for hhv. 2023, 2024, 2025 og 2026. Denne er økt fra tidligere år med hensyn på prisstigning generelt.

Avløp – sanere spillvannsledning nord for Østerdalsbruket (prosjekt 063203)

Spillvannsledningen i dalen nord for Østerdalsbruket må saneres. Prosjektet har pågått en stund med flere forslag til løsninger men prosjektet er komplekst. Per nå har vi skissert løsning og en prosjektering er nærstående før en endelig gjennomføring. Det avsettes kr. 3,3 mill. i 2023.

Sonevannmåling. (prosjekt 063107)

For å kunne redusere lekkasjer på vannledningsnettet på Koppang og gi oss et best mulig beslutningsgrunnlag for saneringsplaner, trengs mer informasjon om vannstrømmer og mengder i ulike soner. Sonevannmåling vil være et analyseverktøy for å optimalisere driften og redusere sårbarhet, og samtidig være til hjelp ved akutte vannlekkasjer. Det avsettes kr 1,0 mill. i 2023.

15 TILTAK SOM IKKE BLE VALGT

Driftstiltak:

	Budsjett 2023	2024	Økonomiplan 2025	2026
Politisk				
Avvikle Sko-utvalg fra 2024				
Kommunestyre/faste utvalg (1011)	-	-42.000	-42.000	-42.000
Reduksjon godtgjørelse til varaordfører				
Kommunestyre/faste utvalg (1011)	-	-186.000	-186.000	-186.000

Avvikle SKO-Utvalg fra 2024

Ved å avvikle SKO-utvalget fra neste valgperiode så vil en kunne få en besparelse på 0,042 mill. kr. Dette er et ubetydelig beløp, men det er ikke hensyntatt hvilke besparelser en vil kunne få på administrative ressurser knyttet til dette tiltaket. Ny politisk organisering vil være naturlig å ses på i forbindelse med dette tiltaket.

Reduksjon av godtgjørelse til varaordfører

Ved vurdering av ny politisk organisering er det naturlig å se på hvor stor eventuelt en varaordfører stilling bør være jf. andre sammenlignbare kommuner.

	Budsjett 2023	2024	Økonomiplan 2025	2026
Administrasjonen				
Reduksjon av stillinger - støttetjenester				
Regnskap - fra 2020 (1136)	-	-292.000	-573.000	-573.000
Økonomikontoret (1141)	400.000	500.000	500.000	500.000

Reduksjons av stillinger - støttetjenester

Regnskapskontoret har pr i dag oppdrag ved å føre 2 eksterne regnskap. Dette er regnskap som kommunen og kirka har eierforhold til. Ved å si opp disse regnskapene vil vi først generere en utgift og den netto besparelsen vil kunne bli 0,073 mill. kroner. På nåværende tidspunkt ser en ikke dette tiltaket som aktuelt.

	Budsjett 2023	2024	Økonomiplan 2025	2026
Oppvekst og utdanning				
Avvikle newtonrom				
Newtonrom - fra 2020 (1119)	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000

Avvikle newtonrom

Dette tiltaket vil ikke kunne gi noen reel besparelse jf. at vi fortsatt har leiekostnader på bygget. En kan spare en netto kostnad på drift utenom bygget på ca. 0,1 mill. kroner pr år men dette blir et ubetydelig reduksjon i forhold til de andre løpende kostnadene.

	Budsjett 2023	2024	Økonomiplan 2025	2026
Samfunnsutvikling				
Avslutte avtale med ANNO i 2024				
Museum (1261)	-	-	-	-
Besparelse drift 1-10 skole				
Koppang skole (2221)	-	-247.000	-247.000	-247.000
Stor-Elvdal U-Skole (2261)	-	-247.000	-247.000	-247.000
Eiendomsforvaltning (6215)	-700.000	-1.500.000	-1.500.000	-1.500.000
Dagsturhytta i Stor-Elvdal				
Parker og torg (6531)	156.000	-	-	-
Fond (8321)	-	-	-	-

Besparelse drift 1-10 skole

Ved å samle skoledriften i et skolebygg, vil det være synergier både innen drift av skolebygg (eiendom) samt innen oppvekst som vil kunne gi besparelser. Det driftes i dag to skolebygg som hver er på ca. 3000 m2 og med totalt ca. 200 elever. Med riktig tilpasning og tilrettelegging kan vi redusere kostnadene betydelig.

Dagsturhytta i Stor-Elvdal

Etablering av dagsturhytten har en engangskostnad estimert til ca. kr 0,16 mill. Dette er primært grunnarbeid. I tillegg kommer fremtidig driftskostnad.

I

Investeringsiltak:

	Budsjett 2023	2024	Økonomiplan 2025	2026
Samfunnsutvikling	-	-	-	-
Ny svømmehall	-	19.324.000	32.298.000	-
Renter og avdrag	-	-	-	-
Andre driftskonsekvenser	-	-	377.000	3.747.000

Ny svømmehall

Det ble i 2020 avsatt kr. 0,3 mill. til et forprosjekt rehabilitering og oppgradering av svømmehall. Det er utarbeidet en tilstandsanalyse for bassenget m/garderobeanlegg. Med bakgrunn i dette ble det fremmet sak til politisk behandling i KS 15.04.2020 – sak 20/16 hvor det ble vedtatt at Stor-Elvdal kommune starter opp arbeidet med renovering av bassengbygget ved ungdomsskolen. Kostnadene ved renovering av bygget er i saken estimert til kr 30,3 mill. inkl. mva.

Prosjektet ble detaljprosjektert i løpet av 2021/ 2022 med en kostnadsramme på ca. kr 68 mill. inkl. MVA. og før tilskudd. Dette innbefatter total renovering av hele bassengbygget inkludert gymsal.

Det ble gjennomført et arbeidsmøte med kommunen i juni inneværende år hvor det ble konkludert at det skulle utarbeides en grovkalkyle på et nytt basseng i tilknytning til Storstua. Denne jobben har pågått siden og nærmer seg slutten. Vi har per nå ikke fått grovkalkylen fra konsulentselskapet vi bruker, men har gjort en foreløpig vurdering på bakgrunn av skisser som er klare. Kostnaden for å gjennomføre en slik investering (summen av finanskostnad og økte driftskostnader) er av en størrelse som gjør det vanskelig å gjennomføre i denne økonomiplanperioden.

**Stor-Elvdal
kommune**